

Duurzaam Elis | 2021

Elis in beweging

Beste lezer,

De wereld is in beweging. En zo ook onze organisatie.

Elis heeft sinds haar ontstaan een circulair business model. We prefereren verhuur boven verkoop, stellen diensten boven producten en stimuleren gebruik boven bezit. Een business model dat nauw aansluit op de nieuwe duurzame en circulaire economie.

Met deze basis kunnen we als organisatie stellen dat we toekomstbestendig zijn. We hebben een goed fundament om op voort te bouwen en om de wereld voor de generaties na ons beter achter te laten. Dit uitgangspunt alleen is echter niet voldoende. En dat beseffen we ook.

Als circulaire dienstverlener blijven we in beweging. Om samen met klanten en partners in de supply chain partnerschappen aan te gaan en kritisch naar onze bedrijfsprocessen te kijken. Om stap voor stap een duurzamere dienstverlening op te zetten, waarbij we onze klanten helpen om hun eigen duurzame doelstellingen te behalen. Om anderen te inspireren. Om er samen voor te zorgen dat we een positieve bijdrage aan de wereld kunnen leveren.

Duurzaamheid kent vele facetten. Verduurzaming in ons wasproces, logistiek en productontwikkeling zijn stappen die belangrijk voor ons zijn. Maar ook thema's als vitaliteit en werkgeluk krijgen volop de aandacht, net zoals inclusiviteit. Een gezonde werkomgeving en werkbalans, waarin medewerkers eigen verantwoordelijkheden hebben en krijgen voor onze klanten en voor de wereld waarin we leven. Onze medewerkers vormen een goede afspiegeling van de maatschappij, waarbij iedereen een kans krijgt. Of je nu vrouw of man bent, met carrière ambities en/of met een afstand tot de arbeidsmarkt, met een Nederlandse, Zweedse, Poolse, Turkse of Oekraïense achtergrond, of je nu in de productie of op kantoor werkt, en of je nu medewerker of manager bent.

Dit magazine staat vol inspirerende verhalen. Verhalen van zowel onze eigen medewerkers als klanten waarin de betrokkenheid, de duurzame ontwikkeling en de circulaire transitie voelbaar en zichtbaar zijn. Samen hebben we de ambitie om de wereld beter achter te laten voor de volgende generatie. Want alleen samen, met alle stakeholders als onderdeel van ons circulaire business model, zijn we in staat te verduurzamen. Alleen samen kunnen we stap voor stap de route bewandelen en een duurzame toekomst tegemoet gaan.

Met vriendelijke groet,
Namens de Directie van Elis Nederland,
Lars Kamphuis

Jan Willemsen
Financial Director

Michel Vreugdenhil
Operational Director

Lars Kamphuis
Managing Director

Bas Beerens
Sales and Marketing
Director

Marielle Lablans-
Tiemens - Human
Resource Director

Gedrukt op 100% gerecycled papier.

Om te voorkomen dat er teveel gerecycled papier wordt gebruikt, vragen we je om Duurzaam Elis door te geven. Zo besparen we grondstoffen, maar kunnen we ook andere inspireren om duurzaam te ondernemen.

12

34

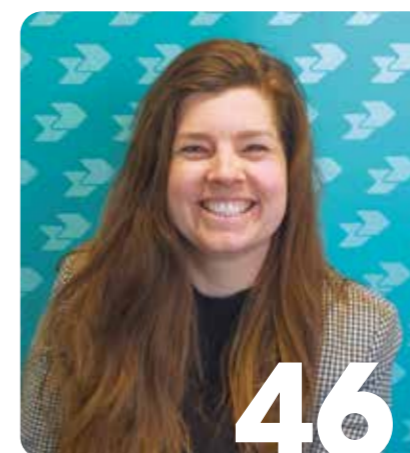
22

28

32

46

54

Inhoud

- 4 | Elis Nederland
- 6 | Elis business model
- 8 | Internationale multiservice dienstverlening
- 9 | 4 vragen aan Elis over het Science Based Targets initiative
- 10 | **Milieu & Elis**
- 12 | Zó vergroenen wij onze distributie en transport
- 16 | Elis is proactief bezig om de CO₂-uitstoot te verlagen
- 18 | Zo duurzaam is onze bedrijfskleding

- 20 | Schone werkkleding voor bedrijf én milieu
- 22 | Duurzaam, duurzamer, het duurzaamst!
- 24 | Van vuile poetsdoek naar een schoon en circulair wasproces
- 28 | Duurzaamheid en hygiëne gaan hand in hand
- 32 | Textielrecycling met partner Frankenhuis
- 34 | Niet zomaar een mat
- 36 | Elis Pest Control: duurzame én efficiënte plaagdierbeheersing

- 38 | **Mens & Elis**
- 40 | 'Twintig jaar werken bij Elis? Daar kijkt niemand van op'
- 44 | Elis Chevrons. Milka, de ster van lijn 4
- 46 | Oog voor talent dankzij Young Elis

- 48 | **Maatschappij & Elis**
- 50 | Gemeente Amsterdam maakt duurzame meters met Elis
- 52 | Voor Elis is SROI heel gewoon
- 54 | Warm je aan de energie van Elis Cleanroom

52

Elis Nederland

Uw partner in veiligheid en hygiëne

Elis ontzorgt haar klanten dag in, dag uit. Met meer dan een eeuw expertise is Elis een internationale multiservice dienstverlener die textiele en facilitaire oplossingen aanbiedt. Door het verhuren, reinigen, repareren en leveren van bedrijfskleding, vloer- en bedrijfshygiëne, cleanroomproducten, poetsdoeken en plaagdierbeheersing, zorgt Elis dat haar klanten veilig en hygiënisch kunnen werken. Elis beheert de gehuurde producten en zorgt er met haar eigen wasserijen voor dat producten schoon en hygiënisch terugkeren naar de klant zodat zij veilig en hygiënisch kunnen werken.

Ons doel? Onze klanten helpen zich te concentreren op de core business, zodat ze hun klanten nog beter kunnen verwelkomen, de veiligheid en het welzijn van hun werknemers kunnen waarborgen en zeker kunnen zijn van de kwaliteit van hun producten.

We empower your day.

Onze vestigingen

1 Apeldoorn	7 Klarenbeek
2 Arnhem
Hoofdkantoor	8 Nijmegen
Logistiek centrum
3 Bolsward	9 Schiedam
4 Ede	10 Uden
5 Helmond	11 Zaandam
6 Hoogeveen	

Onze missie & visie

'Onze klanten zien ons als hun partner. Wij ontwerpen, ontwikkelen en bieden oplossingen op maat aan die voor hen en voor hun eindgebruikers een duidelijke meerwaarde bieden.'

Onze diensten

bedrijfskleding

bedrijfshygiëne

vloerhygiëne

poetsdoeken

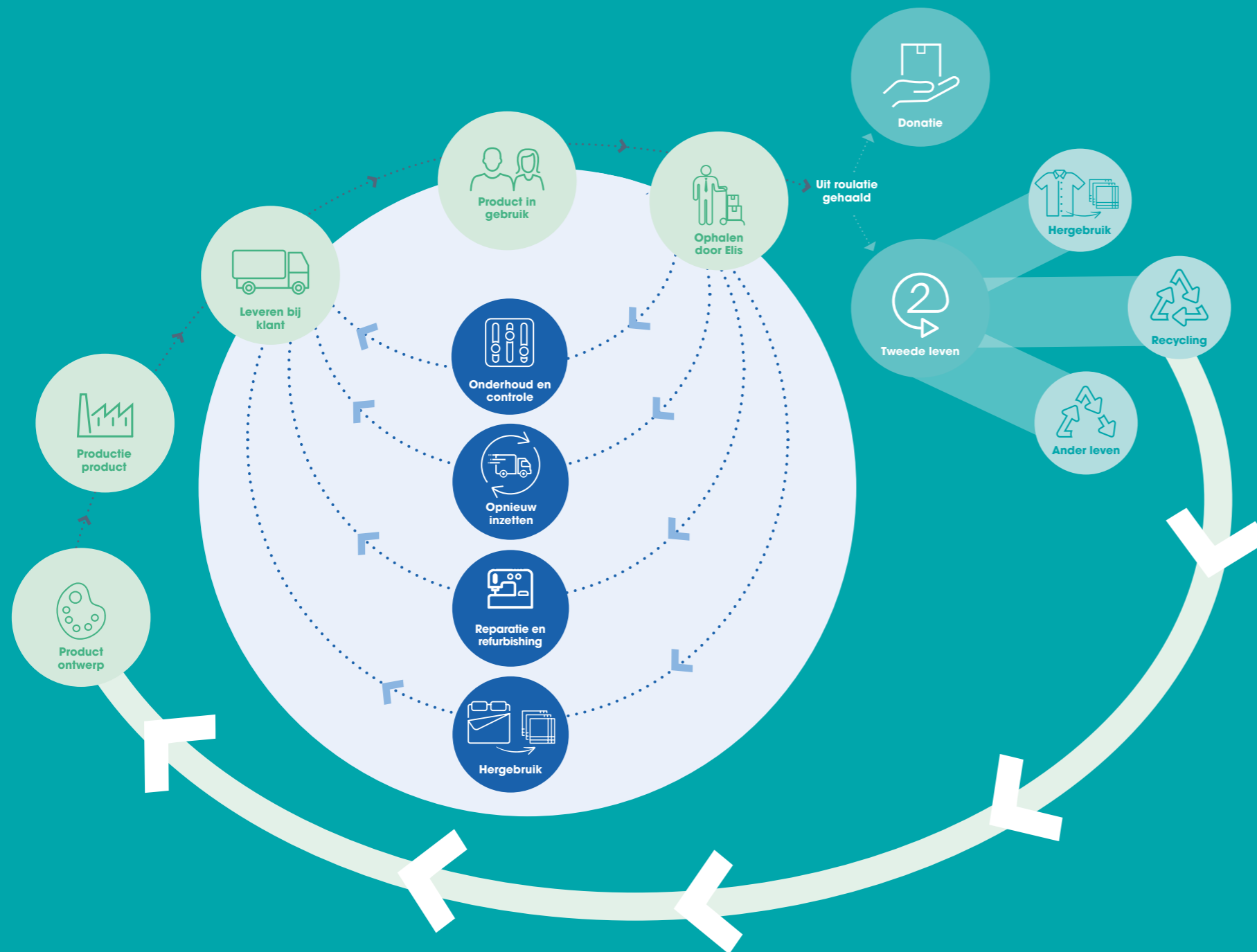

pest control

cleanroom

Elis business model van lineair naar circulair

Het business model van Elis is circulair. Wat houdt dit precies in? Is het toekomstbestendig? En hoe duurzaam is dit model binnen de textielindustrie? Informatie waar Elis zich met haar model binnen deze industrie bevindt en hoe de duurzaamheidsgedachte in de vezels van de organisatie zit, lees je in dit artikel.

Traditioneel gezien leven we in een lineaire economie; grondstoffen worden gebruikt, producten worden geproduceerd, vervolgens wordt het product gebruikt en geconsumeerd om als afval te worden weggegooid. Hiermee gooien we steeds waardevolle materialen weg, die als grondstof voor een ander product gebruikt zouden kunnen worden. In de lineaire economie ontstaat schaarste aan materialen.

Daar tegenover staat de circulaire economie; een model gebaseerd op productie en consumptie waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, gerepareerd, refurbished en gerecycled om meer waarde te creëren. Het doel daarbij is om de levenscyclus van producten zo lang mogelijk te verlengen, grondstoffen te hergebruiken en het afval tot een minimum te beperken.

Logisch dus, dat steeds meer huurconcepten de markt veroveren. Van online muziek en video's streamen tot deelfietsen en -auto's. Het huurmodel van Elis is niet nieuw. Duurzaam omspringen met grondstoffen en producten is voor ons heel normaal, zeker gezien de vervuulende industrie waar we actief in zijn.

Van sommige dingen die je doet is het overduidelijk dat ze niet echt milieuvriendelijk zijn. Vliegen naar de andere kant van de wereld bijvoorbeeld. 's Ochtends nét iets langer douchen dan nodig is. Wegwerpplastic gebruiken. Met de auto naar je werk gaan. De textielindustrie, waar ook Elis onder valt, lijkt in eerste instantie niet meteen de meest vervuulende industrie. Maar deze industrie is verantwoordelijk voor zo'n 10 procent van de wereldwijde CO₂-uitstoot, meer dan de uitstoot van alle internationale luchtvaart en het transport over zee bij elkaar. Door de manier waarop het geproduceerd wordt, maar ook omdat er zoveel kleding wordt geproduceerd en weer wordt weggegooid, is de textielindustrie één van de milieubelastende industrieën.

Bewuste keuze voor circulair proces

Adief zijn in een vervuulende industrie, biedt een scala aan mogelijke duurzame verbeteringen. Elis gaat voor een oplossing die goed is voor mens, milieu en maatschappij. En in die oplossing komen alle facetten voorbij, van productontwerp tot recycling, van onderhoud tot innovatie, van wasproces tot energieverbruik en van logistiek tot sociaal investeren.

Welke dienst van Elis ook wordt afgenomen, het Product as a Service (PaaS) is circulair waarbij Elis grip heeft op het gehele proces. Als ketenregisseur binnen de circulaire dienstverlening is het mogelijk inzichtelijk te hebben waar een product zich bevindt, wat de levensduur is, uit welke samenstelling een product bestaat en is het mogelijk het product na levensduur op de best mogelijke wijze te refurbishen of te recycelen. We hebben inzicht in het complete proces dat we stap voor stap duurzamer en compleet circulair maken. Met partners uit de keten zijn nauwe samenwerkingen opgezet om de klant vandaag de dag te kunnen ontzorgen, de wereld van morgen duurzamer te maken en in de toekomst nieuwe initiatieven te ontplooiën.

Elis: een internationale multi-service dienstverlener

Elis is een internationale multi-service dienstverlener die oplossingen biedt op het gebied van textiel, hygiëne en facilitaire diensten. Elis is actief in Europa en Latijns-Amerika en is marktleider in de meeste landen waarin zij actief is. Elis staat genoteerd op de Euronext beurs van Parijs.

Een volledige MVO strategie gebaseerd op drie pijlers:

'The circular economy business model, by reducing natural resource consumption and keeping product in use, is a sustainable solution to address today's environmental challenges!'

Xavier Martiré, CEO

Onze waarden

Aanwezig in **29** landen op **2** continenten
Meer dan **440** productielocaties en servicecenters **400.000** klanten. Bijna **50.000** werknemers.

4 vragen aan Elis over het Science Based Targets initiative

Bewust van de huidige uitdagingen van klimaatverandering, wil Elis zich inzetten om haar uitstoot te verminderen en bij te dragen aan het onder de 1,5°C houden van de temperatuurstijging in vergelijking met het pre-industriële niveau. Daarom heeft Elis zich gecommitteerd aan het verminderen van broeikasgassen, door deel te nemen aan het Science Based Targets initiatief (SBTi). Hoe zit dat precies?

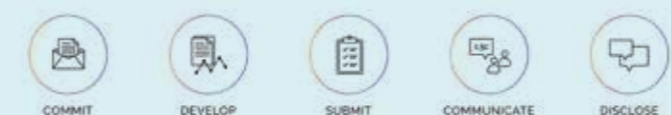
1) Wat is het Science Based Targets initiative?

Science Based Targets initiative, letterlijk vertaald 'op wetenschap gebaseerde doelen', biedt bedrijven een duidelijk gedefinieerd pad om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, de ergste gevolgen van klimaatverandering te voorkomen en toekomstbestendige bedrijfsgroei te realiseren.

Streefdoelen worden als wetenschappelijk onderbouwd beschouwd als ze in overeenstemming zijn met wat de meest recente klimaatwetenschap nodig acht om de doelstellingen van de Paris Agreement te halen: het beperken van de opwarming van de aarde tot ruim onder de 2°C boven het pre-industriële niveau en het nastreven van inspanningen om de opwarming van de aarde tot 1,5°C te limiteren. SBTi is een samenwerking tussen CDP, de United Nations Global Compact, World Resources Institute en het Wereld Natuur Fonds.

2) Hoe kunnen bedrijven aan de slag met SBTi?

De particuliere sector moet een fundamentele rol spelen bij het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Het is van cruciaal belang om op wetenschap gebaseerde doelen te verankeren in het managen van duurzaamheid.

Het instellen van een op wetenschap gebaseerd doel is een proces in vijf stappen:

- 1) Inzet: leg de intentie vast om een wetenschappelijk onderbouwd doel te stellen
- 2) Ontwikkeling: werk aan een emissiereductie doelstelling in lijn met de criteria van de SBTi
- 3) Indienen: presenteer het doel aan de SBTi voor officiële validatie

- 4) Communiceer: maak het doel bekend en informeer de stakeholders
- 5) Managen: rapporteer bedrijfsbrede emissies en volg jaarlijks de voortgang van de doelstellingen

3) Hoe staat het er bij Elis voor?

We willen laten zien dat we doen wat we zeggen. Met SBTi kunnen we dit onderbouwen. Elis heeft daarom een toezeggingbrief ondertekend, waarin we aankondigen een wetenschappelijk onderbouwde doelstelling te gaan formuleren. Met als vanzelfsprekend doel: het terugdringen van broeikasgassen. Elis wil hiermee haar duurzame ambities uitspreken en bijdragen aan de beperking van de temperatuurstijging op aarde.

4) Wat staat Elis nog te doen?

De komende maanden gaan we een SBT ontwikkelen: een doel indienen voor validatie en het doel aankondigen. Eind 2022 kunnen we als groep onze klimaatdoelstellingen presenteren, inclusief wetenschappelijk onderbouwde doelen. Wordt vervolgd dus!

Milieu & Elis

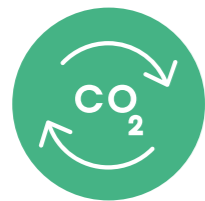

Voor het vijfde jaar op rij winnaar van de **Ecovadis Gold Medal**

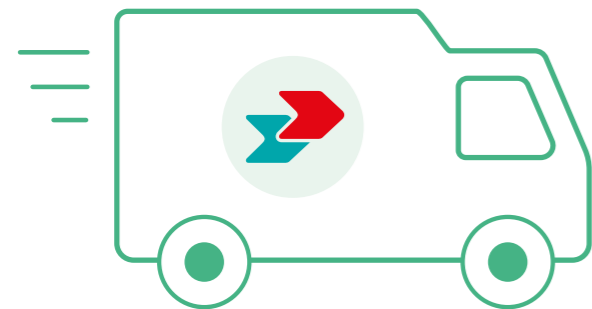
- 27,7% CO₂ uitstoot in 2021

ten opzichte van 2019

Gebruik volledig **groene windenergie & zonne-energie**

afkomstig van Europese bodem

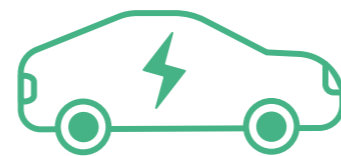

10 vrachtwagens rijden op HVO 100 diesel*
CO₂-reductie: 90,4%

8 vrachtwagens rijden op Bio CNG*
CO₂-reductie: 67,8%

*t.o.v. diesel B7

Bron: <https://www.co2emissiefactoren.nl/lijst-emissiefactoren/>

40% van het personenwagenpark is

100% elektrisch

De hygiëne verbruiksartikelen zijn geproduceerd in Europa en voorzien van het EU Ecolabel

100% van het textiel wordt gerecycled

In 2021 werd

200.000 kg kleding gerecycled

In 2021 werden er ruim

800.000

kledingreparaties uitgevoerd

1510

kilo schoenen werden er in 2021 gerecycled

besparing 1.800 kilo CO₂-uitstoot

De poetsdoek is

66% duurzamer

dan het papieren alternatief

De Elis-poetsdoek bestaat voor

85%

uit gerecycled katoen en is geproduceerd in Europa

Elis dispensers worden

gerepareerd, gere refurbished of gerecycled

De Fusion-dispenserlijn is Cradle to Cradle gecertificeerd

Zó vergroenen wij onze distributie

Jaarlijks rijdt het wagenpark van Elis ruim 6 miljoen kilometers. Bij een bedrijf waar duurzaamheid verweven zit in het DNA, kan een groene distributie natuurlijk niet achterblijven. Elis neemt je mee in de stappen die al zijn gezet, waar staan ze nu én alle ambities.

Waarom zes halfvolle vrachtwagens de stad in laten rijden als het ook met drie volle kan? Waarom opnieuw een dieselauto leasen, als er genoeg (elektrische) alternatieven zijn? Met dit soort vragen houdt Elis zich bezig. Sinds 2021 doen we dat nóg concreter in de vorm van een werkgroep logistiek. Vorig jaar presenteerde deze groep een ambitieus tienjarenplan, met daarin concrete doelen voor de komende jaren. Ook in het verleden zette Elis al mooie stappen op het vlak van duurzaamheid. In deze infographic nemen we je mee in onze groene distributiereis.

2015

Route optimalisatie

Met behulp van route-optimalisatie en webfleet-software kunnen de chauffeurs slimmer en beter navigeren naar de klant, waardoor er minder onnodige kilometers worden gereden. Zo wordt de uitstoot teruggebracht. Deze ontwikkeling heeft nóg een leuk bijkomend voordeel. De papierstroom werd flink gereduceerd, omdat route-instructies niet meer geprint werden.

2017

Het nieuwe rijden

Door zuinig te rijden, verbruiken onze voertuigen minder brandstof. Dat betekent ook: minder uitstoot van CO₂, stikstof en fijnstof. Daarom worden de chauffeurs gestimuleerd om de auto te besturen volgens de regels van Het Nieuwe Rijden. Chauffeurs die net beginnen, krijgen daarom een training. Vervolgens worden alle inzichten verzameld in het Telematics-systeem, zoals hoe hard een chauffeur rijdt, remt of hoelang de wagen stationair draait.

Per dag scheelt dit 1200 A4-tjes, wat neer komt op circa 5 bomen per jaar.

Gemiddeld 3 - 5% minder gereden kilometers door slimme logistiek.

Door zuiniger te rijden en actief real time feedback te ontvangen over het rijgedrag bespaart Elis 3-5% aan uitstoot.

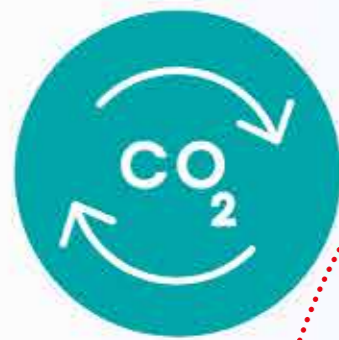
Het optimaliseren van routes bespaart 3-7%.

2011

Een wekelijkse logistieke puzzel

Onze klanten worden in diverse frequenties beleverd: wekelijks of zelfs maar één wisseling per jaar. Dat zorgt dagelijks voor een logistieke puzzel. Iedere week kunnen routes weer anders zijn. Als de logistieke puzzel is gelegd, wordt ook het best passende vervoer bepaald. De voorkeur gaat altijd uit naar kleinst mogelijke vrachtauto. De voordelen daarvan spreken voor zich: compacte, moderne vrachtwagens verbruiken minder brandstof en stoten minder CO₂ uit.

Gemiddeld 5 - 10% minder CO₂-uitstoot.

2019

Multiservice distributie

Veel Elis klanten maken gebruik van meerdere Elis-oplossingen, zoals bedrijfskleding, sanitaire oplossingen, schoonloopmatten en poetsdoeken. Verschillende productgroepen werden vanuit de diverse wasserijen afzonderlijk geleverd aan de klanten. In het noorden van het land heeft Elis ervoor gekozen om, waar mogelijk, de services te integreren. We maken gebruik van centrale laad- en lospunten in ons distributienetwerk, waarbij we productgroepen samenbrengen om vanuit dat ene punt de klant te bedienen. Daarmee besparen we flink wat kilometers.

Van meerdere wasserijen naar centrale laad- en lospunten, van daaruit klant bedienen. Gemiddeld verminderen we hiermee 5-10% aan CO₂-uitstoot.

> 40% van ons wagenpark is 100% elektrisch.

10 vrachtwagens rijden op HVO100 diesel. Met HVO100 zorgen we voor een CO₂-reductie van 90,4%

2023: Elektrificeren grote bestelwagens.

20..

Dit komt nog!

We streven er naar dat vanaf 2026 de nieuwe vervoersmiddelen standaard elektrisch zijn. De energiedichtheid van de accu's zal tegen die tijd een stuk hoger zijn en de prijs lager. Maar tot die tijd zitten we zeker niet stil. In 2023 gaan we bijvoorbeeld aan de slag met de aanvraag voor E-infrastructuur voor trucks. Ook heroverwegen we medio 2022 onze contracten voor de tankpassen. Daarbij kijken we kritisch naar de beschikbaarheid van groene brandstoffen en beschikbare elektrische laadinfrastructuur.

2024: Laadinfrastructuur op vestigingen verder uitbouwen.

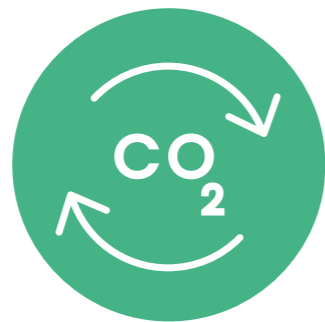
2028: Test met trucks op waterstof.

2021

Elektrisch wagenpark

Het overgaan op volledig elektrisch gaat bij Elis in fases. Inmiddels is 40% van het personenwagenpark elektrisch. Binnenkort volgen de kleine bestelbussen. Zodra het leasecontract van een kleine bestelbus afloopt, komt er een elektrisch alternatief. Bij de grotere voertuigen zijn er nog belemmerende factoren, zoals de beschikbaarheid en de nog beperkte adieradius. Deze worden dus later geëlektrificeerd. Voor het zover is, wordt er bij de niet-elektrische voertuigen toch al winst behaald door het gebruik van transitiebrandstoffen. Elis maakt gebruik van nieuwe voertuigen die rijden op BIO CNG of HVO100. HVO100 is een alternatief voor fossiele diesel en gemaakt van hernieuwbare grondstoffen.

8 vrachtwagens rijden op Bio CNG. Met Bio CNG zorgen we voor een CO₂-reductie van 67,8%.

Elis is proactief bezig om de CO₂-uitstoot te verlagen

Hoe we dat doen? Op verschillende manieren! Hieronder delen we er 10.

1

Elektrificering

Het doel is om zoveel mogelijk wagens van Elis te elektrificeren. Vooral wagens onder de 3.500 kilo zijn daar geschikt voor, aangezien deze relatief kleine afstanden rijden. Dat begint al bij de zakelijke leaseauto's en de technische dienst bussen. 40% van onze personenwagenpark is al volledig elektrisch. Daarnaast staan er 15 elektrische auto's in bestelling ter vervanging van traditionele brandstof auto's.

2

Transitiebrandstof

Wanneer een contract voor een leaseauto na zes jaar verloopt, wordt waar mogelijk vervangen door een elektrische variant. Loopt het leasecontract van een twaalf-tonner af, dan wordt er gekozen voor een dieseltruck waar ook HVO100 in kan. Bio CNG en HVO100 zijn milieuvriendelijke transitiebrandstoffen en het is inmiddels bij bijna elke Elis-vestiging in de buurt te verkrijgen.

3

Slim laden

Bij Elis worden elektrische auto's op verschillende tijden opgeladen met groene stroom, afkomstig van Europese windenergie. De slimme laadpalen gaan op zoek naar het ideale tijdstip om te laden. Hierdoor is er een goede balans van het verbruik. Een groot probleem is namelijk de snelle overbelasting van het elektriciteitsnetwerk. En een uitbreiding van dat net laat nog even op zich wachten.

4

Bestelwagens

Elis bestelt vooral bestelwagens in plaats van vrachtwagens. Dat heeft er mee te maken dat je een bestelwagen met een B-rijbewijs mag rijden. Door een aanpassing in wetgeving mogen elektrische varianten van de bestelwagens tot 4250 kilo (inclusief belading) met een B-rijbewijs bestuurd worden. Als hetzelfde voertuig een brandstofmotor zou hebben, ligt het maximumgewicht op 3.500 kg. Dat betekent 750 kilo extra belading en meer mensen die een dergelijke wagen mogen besturen.

5

Warmtewisselaars waswater

Bij Elis wordt het opwarmen van waswater door middel van stoom steeds meer afgeschaald. Dat gebeurt bijvoorbeeld met warmtewisselaars. Deze zorgen ervoor dat het aangeleverde, koude water langs het nog warme afvalwater wordt geleid. Dat afvalwater van 40 graden verwarmt dan het koude water. De stap om het waswater dan nog op te warmen naar 60 graden of hoger is daardoor kleiner. De installaties worden al veel gebruikt bij Elis en presenteren optimaal bij goede schoonmaak en onderhoud.

6

Industriële warmtepompen

Door middel van een warmtepomp kan het afvalwater van 40 graden weer verder verwarmd worden. Industriële warmtepompen zijn nog volop in ontwikkeling, maar we verwachten deze op termijn in te kunnen zetten voor de opwarming van ons waswater. We wassen nu op 60 à 80 graden en warmtepompen kunnen tot 90 graden verwarmen. Het gaat alleen wat langzamer dan opwarming via gas of stoom.

7

Warmte drogers hergebruiken

Het grootste gedeelte van het gasverbruik gaat naar de textieldrogers. Binnenkort wordt de "Heat-X Air2Air" bij Elis Helmond getest. Deze installatie reinigt de warme, gebruikte lucht uit het droogproces door cyclone technology. Na de scheiding van vuil en stof wordt de (rest)luchtwarmte uitgewisseld met verse ingaande lucht. Hierdoor worden gasbesparingen van 25 tot 35% gerealiseerd op het energieverbruik bij volle belasting van een textieldroger en wordt de droogtijd verkort.

8

Milieuvriendelijke reiniging mastermatten

In de wasserij in Apeldoorn worden naast poetsdoeken ook absorptiematten gereinigd. Deze unieke mastermatten konden voorheen alleen gereinigd worden met perchloor. Omdat perchloor schadelijk kan zijn, heeft Elis dit proces omgegooid. Met de aanschaf van de speciale multisolventenmachine worden mastermatten nu milieuvriendelijk gereinigd. Het gesloten wasproces maakt gebruik van restwarmte en de vervuiling uit de matten wordt opgenomen in de eigen waterzuivering van de wasserij, hierdoor komt de vervuiling niet in het riool terecht.

9

Plasticreductie

Vanuit hygiënisch oogpunt en ter bescherming van textiel tegen stof en vuil, is het niet altijd noodzakelijk om textiel in plastic te verpakken. Een goed alternatief is het verpakken van textiel in polyester waszakken en polyester containerhoezen. Deze worden bij binnenkomst gewassen met het vuile textiel en zijn dan weer hygiënisch schoon. Deze verpakkingsmaterialen kunnen wel tot 100 wasbeurten meegaan.

10

Textielrecycling

Per jaar heeft Elis ruim 200.000 kilo aan afgedankte kleding die mechanisch wordt gerecycled. De vezels worden bijvoorbeeld gebruikt als vulling voor de automotive industrie of als isolatiemateriaal. Maar er vinden ook proeven plaats met chemische recycling, zodat er weer nieuwe kleding van gemaakt wordt. We zien daarin voor de toekomst dé oplossing voor ons afgedankte textiel.

Zo duurzaam is onze bedrijfskleding

Bij Elis doen we er zoveel mogelijk aan om de levensduur van onze bedrijfskleding zoveel mogelijk te verlengen. In het ontwerp van de kleding wordt daar al rekening mee gehouden. Hoe we dat doen? Bekijk het per kledingstuk!

De schouderbanden zijn voorzien van een elastische stof. Hierdoor blijft het kledingstuk goed zitten wanneer er veel boven het hoofd gewerkt moet worden. Niet alleen comfortabel voor de drager, maar ook heel veilig, want hiermee wordt een blote rug voorkomen.

Veilige sokken zijn ook van belang. Elis denkt verder mee dan een jas of een broek. Ook sokken en onderkleding dragen bij aan veilig en duurzaam werken.

We verstevigen onze broeken op plekken die het snelst slijten. Zo gaan ze langer mee.

Onze vlamvertragende broeken hebben kniezakken die vervangbaar zijn en gerepareerd kunnen worden.

Schoenen van gerecycled materiaal worden na gebruik opnieuw gerecycled. Hiermee hebben we in 2021 al ruim 1.800 kg aan CO₂ bespaard!

We gebruiken geborduurde logo's die eenvoudig verwijderd kunnen worden. Hierdoor kunnen we hetzelfde kledingstuk opnieuw gebruiken als het logo verandert.

Drukknopen zijn makkelijker te vervangen dan traditionele knopen. Met enkele handelingen is de jas weer klaar voor gebruik. Daarnaast is een eventueel verloren knoop makkelijk terug te vinden met metaaldetectie.

Schone werkkleding voor bedrijf én milieu

Kledingstukken gemaakt van petflessen, water en warmte hergebruiken bij het wassen en kapotte kleding niet zomaar weggooien, maar repareren. Als we zeggen dat we duurzaam verhuren, bedoelen we ook écht duurzaam. Productspecialist Workwear Eva Hermans vertelt er meer over.

Elis ontwikkelt en ontwerpt haar eigen collecties werkkleding die met name in de industriële sector worden gebruikt. Denk aan overalls voor automonteurs of kleding voor de chemische industrie. 'Je kunt je voorstellen dat onze kleding goed moet beschermen, omdat er met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt', vertelt Eva. 'Hetzelfde geldt voor kleding op werkplekken waar bijvoorbeeld gelast wordt.' In totaal verhuurt Elis 1.200 verschillende kledingtypes, waarvan er 2,3 miljoen alleen al in Nederland in omloop zijn.

Oog voor het milieu

'Duurzaamheid wordt natuurlijk steeds belangrijker', aldus Eva. 'Wij vinden het zelf van belang dat onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk is. Onze klanten zijn daar ook steeds meer mee bezig. Vijf jaar geleden vroegen vooral overheidsinstanties om duurzame materialen en processen, tegenwoordig ook de rest van de markt.' Elis koos vanaf de oprichting voor verhuur, in plaats van verkoop. In de basis al een duurzame gedachte, omdat kleding zo wordt ontworpen zodat het zo lang mogelijk meegaat. 'Alle stoffen en materialen worden uitvoerig getest en gewassen, nog voordat een ontwerp ontstaat. Behoudt het zijn sterkte? Krimpt het niet teveel? We testen doekstalen, maar ook ritsen, drukknopen, reflectiebanden, voeringmaterialen, enzovoorts. We willen dat het lang meegaat en gaan voor een minimale levensduur van drie tot vijf jaar', vertelt Hermans.

'Als werkkleding uiteindelijk toch versleten is, belandt het nooit klakkeloos bij het afval'

Reinigen

Met sterke werkkleding waar klanten op kunnen vertrouwen, zijn we er nog niet. Elis ontzorgt klanten namelijk ook door het wassen en onderhouden volledig uit handen te nemen. Wekelijks wordt kleding opgehaald, gereinigd, gecontroleerd en teruggeleverd. 'We besparen daardoor o.a. liters water, want we werken met betere en grotere wasmachines dan medewerkers thuis hebben.' Die wasmachines draaien op Europese windenergie en in Hel-

Eva Hermans
Productspecialist
Workwear

dingstuk wordt elke keer dat wij het wassen geïnspecteerd. Er vinden reparaties plaats zodat het kledingstuk langer mee kan en niet vroegtijdig wordt afgeschreven' legt Eva uit. 'Als het kledingstuk aan het einde van de levensduur is, recyclen we dit op de meest hoogwaardige manier. Maar er zitten nog veel stappen voor dit laatste proces. En wat als iemand uit dienst treedt? 'Ook dan komt de werkkleding terug bij ons. We hebben een tweedehands voorraad: handig als iemand één specifiek kledingstuk nodig heeft. Soms repareren we er ook andere items mee. We proberen echt zo veel mogelijk aan hergebruik te doen.'

'Door slimme chips in alle kledingstukken voorkomen we overproductie'

mond deels op zonne-energie. Ook maken we steeds vaker gebruik van grondwater in plaats van drinkwater. Bovendien wordt de warmte die vrijkomt bij het spoelproces hergebruikt.

Slimme kleding

We weten precies waar alle 2,3 miljoen bedrijfskledingstukken zich in het land bevinden. In elke overall, shirt of broek zit namelijk een kleine chip verwerkt. Hierdoor registreren we per kledingstuk hoelang het in omloop is, bij wie het kledingstuk hoort, welk wasprogramma het kledingstuk of de klant nodig heeft en worden alle reparaties bijgehouden.

Motion-collectie binnenkort volledig duurzaam

Elis heeft duurzaamheid al hoog in het vaandel staan. Maar het kan altijd beter. Daarom wordt de meest populaire kleding, de Motion-collectie, volledig verduurzaamd. Dit is een standaardcollectie voor bedrijven wiens kleding niet aan veiligheidseisen hoeft te voldoen. Eva: 'De Motion-collectie wordt vanaf het najaar van 2022 alleen nog maar uitgevoerd in gerecycled polyester en duurzaam katoen. In dat polyester zitten bijvoorbeeld petflessen verwerkt. Zo doe je meteen wat aan de berg plastic afval. Uiteraard gooien we de huidige Motion kleding niet weg, maar wordt het gaandeweg vervangen.' Bedrijven die de collectie voor het eerst huren of nieuwe kledingstukken nodig hebben, krijgen wel meteen deze nieuwe, duurzamere versie. 'We hebben er heel bewust voor gekozen om een bestaande collectie te verduurzamen en niet een nieuwe collectie ernaast te ontwerpen. Iedere klant met deze collectie in omloop, wordt zo vanzelf een beetje duurzamer. Met deze collectie maken we direct een hele grote stap.'

Meer weten over recycling van kleding?

Lees op pagina 32 meer over ons recyclingsproces.

En door de chip in de kleding, wordt de kleding aan een drager gekoppeld. Hierdoor worden veel minder kledingstukken vermist, mee naar huis genomen of niet meer ingeleverd. Dat voorkomt overproductie en extra aanschaf.

Kleding komt terug

Als werkkleding uiteindelijk toch versleten is, belandt het nooit klakkeloos bij het afval. Zelfs in de eindfase is er oog voor duurzaamheid. 'Een kle-

Duurzaam, duurzamer, het duurzaamst!

Bij Elis wordt er altijd gewerkt aan efficiënte en duurzame oplossingen. Dat kunnen grote aanpassingen in het proces zijn, maar ook slimme, innovatieve productoplossingen. Als het beter kan, maakt Elis het ook beter. Op deze pagina zie je daar een aantal mooie voorbeelden van. Verduurzamingslagen die gemaakt zijn, omdat iemand dacht: kan dit niet anders?

Dames hygiënebox
De dames hygiënebox wordt bij Elis duurzaam gewassen, waardoor er geen plastic afvalzak nodig is. De dames hygiënebox wordt geleverd met geurkorrels die gemaakt zijn van 85% natuurlijke grondstoffen.

Coreless toilet papier
Het toilet papier is helemaal kernloos, dat betekent dat er geen kartonnen kokertje in zit. Hiermee besparen we jaarlijks bijna 4,5 kilometer aan karton.

Toiletborstel
De borstel wordt gerecycled, de steel en de koker worden gereinigd. Hiermee wordt er jaarlijks zo'n 3.000 kg aan plastic bespaard.

Luchtverfrisser zonder batterij
Dankzij de luchtverfrisser zonder batterij worden er jaarlijks 18.000 batterijen bespaard.

Schoenen
De werkschoenen worden na gebruik gerecycled, hiermee heeft Elis in 2021 al 1.800 kg CO₂ bespaard.

SmartMop
Dankzij de kwalitatieve doeken is er weinig water of chemicaliën nodig. Het gebruiksvriendelijke ontwerp zorgt voor comfortabel werken en voorkomt lichamelijke klachten.

Van vuile poetsdoek naar **een schoon en circulair wasproces**

Wat kun je nog meer doen met vuil textiel dan alleen wassen? In onze Apeldoornse vestiging weten we hier wel raad mee. Ons primaire proces is gericht op het reinigen van textiel: het wassen, persen en drogen van poetsdoeken, absorptiematten en werkhandschoenen. Dat levert vervuild waswater op, rijk aan vet, oliën, oplosmiddelen en metaal uit de diverse industrieën. Hier hebben we in Apeldoorn een verantwoorde oplossing voor bedacht. Zo filteren we in onze eigen waterzuivering het water zo schoon dat we het direct kunnen hergebruiken in ons wasproces.

Een herbruikbare poetsdoek is **66%** duurzamer

↓ 68%
minder CO₂-uitstoot

↓ 85%
minder vervuiling van oppervlaktewater

↓ 64%
minder landverbruik

↓ 75%
minder verzuring

↓ 62%
minder verbruik van fossiele grondstoffen

Vanuit onze vestiging in Apeldoorn bedienen we de markt in Scandinavië, Groot-Brittannië, Duitsland, Polen, Frankrijk, de Benelux en Zwitserland met schoon gewassen poetsdoeken. En dat op een zo milieuvriendelijke en efficiënt mogelijke wijze. Want waar we schone producten brengen, nemen we vuile producten mee terug. Zo doen we er alles aan om onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk te houden. Geen gemakkelijke opgave als je bedenkt dat we voor ruim 10.000 klanten de vuile was doen.

Maatschappelijk verantwoorde wasserij

Onze klanten voor de herbruikbare poetsdoeken komen uit de automotive, de metaal-, onderhoud- en de grafische industrie. Om de verschillende typen vervuiling in het wasproces van elkaar gescheiden te houden, krijgen de doeken per industrietak een andere kleur. In Nederland is de vestiging van Elis in Apeldoorn de enige wasserij die poetsdoeken op deze maatschappelijk verantwoorde wijze reinigt. Dagelijks worden er in Apeldoorn 200.000 poetsdoeken gereinigd, waarbij het restproduct op jaarbasis goed is voor zo'n 2300 ton hernieuwbare brandstof.

Meten is weten

De poetsdoek van Elis is gemaakt van 85% gerecycled katoen en gaat gemiddeld 10 wasbeurten mee. Daarmee zijn onze doeken een duurzaam en logisch alternatief voor papier, dat gelijk na gebruik wordt weggegooid. Om te meten hoeveel impact de herbruikbare poetsdoek daadwerkelijk heeft op onze samenleving en wat we nog meer kunnen bijdragen aan een circulaire samenleving, hebben we een uitgebreide levenscyclusanalyse (LCA) laten uitvoeren naar onze poetsdoeken. Met deze LCA hebben we de impact kunnen meten die het gebruik van onze poetsdoek heeft op het milieu, in vergelijking met de papieren wegwerpdoek.

De impact van onze poetsdoeken

En impact hebben onze poetsdoeken zeker. Zo besparen we met één poetsdoek van Elis maar liefst vier meter papier! Daarmee is onze herbruikbare poetsdoek veel duurzamer dan een

Afvalwater uit onze waterzuivering is brandstof voor de cementindustrie

papieren variant. Niet alleen vanwege de kilometerslange afvalstroom aan papier, maar ook omdat we met onze herbruikbare poetsdoek tot 68% minder CO₂ uitstoten dan de papieren doek. Bij de productie van papieren poetsdoeken wordt namelijk veel meer water en energie verbruikt. De cijfers liegen er niet om. Wil je als bedrijf in de industriële sector een bijdrage leveren aan een schonere wereld? Dan is onze herbruikbare poetsdoek een alternatief waarmee je het verschil kunt maken.

Waterzuivering

We zorgen niet alleen voor schone poetsdoeken, maar voor een compleet circulair wasproces. Onze wasserij in Apeldoorn is zodanig geoptimaliseerd dat we het water waarmee we wassen volledig kunnen zuiveren. Daarnaast kunnen we 94% van de afvalresten in de poetsdoeken eruit halen en recycleren. Maar wat doen we nu met al dat afvalwater? Voor een bedrijf met een groen wasproces, zoals Elis, is lozen op het riool geen optie. Sterker nog, we hebben in Apeldoorn geen aansluiting op het riool. In plaats daarvan wordt het vervuilde waswater hergebruikt. Spoelwater wordt direct ingezet om vuile doeken mee voor te wassen. Sterk vervuild waswater gaat naar onze waterzuivering. Hier wordt de vervuiling van het water gescheiden en is het waswater klaar voor een nieuwe ronde. We voegen alleen vers water toe, waar we water verliezen door het drogen. Hierdoor kunnen we de hoeveelheid water per kilogram wasgoed beperken tot 3 liter. In vergelijking met een gezinshuishouding, waar 12 tot 15 liter water per kilogram wasgoed wordt verbruikt, is dat extreem weinig.

Van afval naar een duurzaam product

Zelfs het retentaat, het afval uit onze eigen waterzuivering, wordt voor de volle 100% benut. In de cementindustrie wordt deze hoogcalorische substantie gebruikt als secundaire brandstof en wordt zelfs het overgebleven as gebruikt voor het eindproduct. Zo maken

we in Apeldoorn van afval een duurzaam product dat ergens anders weer kan worden toegepast. Ook de vrijgekomen energie uit het wasproces en de waterzuivering wordt hergebruikt in onze eigen vestiging. Alle dampen die bij deze processen vrijkomen worden afgezogen en via onze thermische naverbrander op een temperatuur van meer dan 700°C gereinigd. Het overgrote gedeelte van al die warmte wordt teruggewonnen en hergebruikt om stoom op te wekken en het gebouw te verwarmen. Zo maken we de cirkel weer rond.

Met 1 poetsdoek besparen we maar liefst 4 meter papier

Duurzaamheid en hygiëne gaan hand in hand

Het belang van (hand)hygiëne wordt steeds groter. Zeker in een bedrijfsmatige omgeving, waar veel mensen bij elkaar komen en de kans op besmetting groot is. We hebben de afgelopen jaren meer dan ooit onze handen gewassen en ontsmet. Met de bedrijfshygiëne-oplossingen van Elis wordt een hygiënische en veilige werkomgeving voor medewerkers en bezoekers gerealiseerd. En door de circulaire dienstverlening en milieuvriendelijke producten begint de dienstverlening vanuit een duurzaam oogpunt. Zo gaan hygiëne en duurzaamheid hand in hand.

Tjalling Oostland
Productspecialist
Hygiëne

Duurzame ontzorging

Bij bedrijfshygiëne is een ontwikkeling gaande naar vergroening en verduurzaming. 'Klanten willen meer en meer een positieve bijdrage leveren aan het milieu. Met onze producten en onze dienstverlening kunnen we hier prima op inspelen', legt Tjalling Oostland, Productspecialist Hygiëne bij Elis, uit. 'Ons totaalconcept is gebaseerd op de circulaire economie. Onze producten blijven in eigendom van Elis. Onze klanten huren de dispensers. Zo worden de artikelen door onze serviceverleners tijdig gecontroleerd en indien nodig gerepareerd om de levensduur te verlengen. Ook refurbishment en recycling is mogelijk door het modulaire ontwerp van de dispensers en omdat al onze producten door onszelf worden onderhouden en uiteindelijk weer bij ons terug komen'.

Aqualine en Fusion

Met de dispenserlijnen Aqualine en Fusion levert Elis een breed en compleet assortiment toilethygiëne. In beide dispenserlijnen zitten no touch versies, die een optimale hygiëne benadrukken en touch versies van dezelfde dispensers, die zonder batterij de duurzame oplossing zijn. 'Daarnaast zijn beide dispenserlijnen gemaakt van ABS, een kunststofsoort dat allerlei mogelijkheden biedt om te recyclen, een tijdloze uitstraling en een lange levensduur heeft en kan worden gerepareerd en refurbished. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt halen de gebruikte, defecte of beschadigde dispenser uit elkaar en maken van de bruikbare onderdelen een nieuwe dispenser die weer ingezet wordt bij ons klanten', gaat Tjalling verder.

Maar ook in de verbruiksartikelen is de belasting op het milieu meegenomen. In de handzeep dispensers zit foamzeep die tot 60% minder zeep gebruikt. En doordat de zeep direct schuimt, heb je minder zeep nodig voor schone handen.

Weggoien is geen optie

De Fusion dispenserlijn is Cradle to Cradle gecertificeerd, wat betekent dat de materialen aan het eind van de levenscyclus kunnen worden gerecycled tot nieuwe hoogwaardige producten. Al tijdens de ontwerpfase en productie is rekening gehouden met een gesloten kringloop. De Elis dispenserlijn Fusion is getoetst op de samenstelling van het materiaal, de mogelijkheid tot hergebruik, gebruik van hernieuwbare energie, duurzaam waterbeheer en sociale rechtvaardigheid. Hiermee benadrukt Elis de focus op een positieve impact op het milieu in plaats van het verminderen van de negatieve impact. En dat past precies bij de Cradle to Cradle certificering. Een uniek verhaal, waarmee Elis gehoor vindt bij de steeds kritischer wordende klant.

Door het circulaire gedachtegoed is weggoien geen optie bij Elis. Om dat laatste te onderstrepen, haalt Tjalling het voorbeeld aan van de herbruikbare toiletborstels van Elis: 'Onze toiletborstels kunnen volledig uit elkaar worden gehaald. De borstel wordt gerecycled, de steel wordt eraf ge-

schroefd en samen met de koker gereinigd, waarna deze opnieuw kan worden ingezet. Hiermee besparen we jaarlijks zo'n 3.000 kg aan plastic'.

Duurzame toiletgang

Een ander mooi duurzaamheidsaspect is het kernloze toiletpapier. Tjalling Oostland: 'Ons toiletpapier is helemaal kernloos, dat betekent dat er geen kartonnen kokertje in zit. Hiermee besparen we jaarlijks bijna 4,5 kilometer aan karton.' Behalve dat het veel afval scheelt, biedt het kernloze

toiletpapier volgens Tjalling ook een logistiek voordeel. 'Er zit meer papier op een rol, waardoor loze verpakingsruimte is opgevuld met toiletpapier. Zo wordt er geen onnodig 'lucht' vervoerd', legt Tjalling uit. Naast de kernloze WC-rol is er een nóg duurzamere alternatief: het nature toiletpapier. 'Dit is gemaakt van gerecycled papier. Het voordeel hiervan is dat er geen nieuwe bomen worden gekapt voor de productie van wegwerpartikelen zoals toiletpapier', maakt Tjalling duidelijk. En uiteraard wordt ook dit nature papier zonder kartonnen kokertje geleverd.

Bedrijfshygiëne innovaties bij Elis

'Met het huidige aanbod dekken we 99% van de klantvragen', begint Sanne

Weber, Marketing Manager bij Elis. 'Maar we willen graag voorop blijven lopen, onze klanten iets vernieuwends kunnen bieden en daarbij een grotere bijdrage leveren aan de planeet. We zijn bezig met een dispenserlijn die bestaat uit gerecycled plastic. Daarmee zijn we de eerste facilitaire partner in Nederland die in een full-service concept volledig circulaire en gerecyclede dispensers levert. Zo blijven we verduurzamen, in ons product en in onze service'.

De innovaties die Elis in het verleden heeft geïntroduceerd, zijn vandaag de dag nog steeds in omloop. 'Bijvoorbeeld het wassen van onze toiletborstels, maar ook onze dameshygiëneboxen. Naast dat we deze boxen legen en reinigen, bevatten de boxen geurkorrels die voor 85% bestaan uit natuurlijke materialen. Een veel beter alternatief dan belastende vloeistoffen die je helaas nog steeds vaak tegenkomt', besluit Sanne.

Duurzame hygiëne feitjes

Wist je dat...

...dankzij kernloos toiletpapier jaarlijks 4,5 kilometer afval bespaard wordt?	...Elis Cradle to Cradle papier in het assortiment heeft?	...de Fusion dispenserlijn een zilvercoating heeft? Dankzij deze coating wordt kruisbesmetting van bacteriën geminimaliseerd
...alle verbruiksartikelen het EU Ecolabel hebben?	...Elis touch dispensers zonder batterij super duurzaam zijn?	...de Fusion dispenserlijn Cradle to Cradle gecertificeerd is?
...er in de toiletdispenser ruimte is voor twee kernloze toiletrollen ?	...de dameshygiënebox hygiënisch schoon gereinigd wordt en natuurlijke korrels bevat die geuren neutraliseren ?	... handen wassen met onze foamdispensers superefficiënt is?
... dispensers voor meer dan 90% gerecycled kunnen worden?	...de Elis toiletborstel wordt gewassen en hergebruikt ? Hiermee wordt jaarlijks ruim 3000 kg aan plastic afval bespaard.	... defecte dispensers uit elkaar worden gehaald? Vervolgens worden ze refurbished en opnieuw ingezet .
...het nature papier niet gebleekt wordt en geen optische witmakers bevat?	... Elis foamzeep 60% minder zeep per wasbeurt gebruikt?	...er jaarlijks 18.000 batterijen bespaard worden dankzij luchtverfrissers zonder batterij ?
... regelmatig onderhoud en reparatie van de dispensers zorgt voor een langere levensduur ?	... Elis katoenrollen heeft die zijn gemaakt van bio-katoen ?	...wanneer katoenrollen niet meer gebruikt kunnen worden, deze hoogwaardig worden gerecycled ?

Textielrecycling met partner Frankenhuis

Het textiel dat we inzetten, zo'n 740.000 stuks per jaar, willen we zo lang mogelijk mee laten gaan. We houden tijdens het ontwerp van een kledingstuk al rekening met een lange levenscyclus, waarbij het kledingstuk uitvoerig wordt getest voor gebruik in industriële wasprocessen en dusdanig ontworpen is dat het eenvoudig te repareren is. Hierdoor krijgt kleding een langere levensduur tijdens de gebruikersfase. Het doel? Komen tot circulaire textielproducten.

'We recycelen textiel al jaren, bijvoorbeeld door van kleding lommen te maken. Maar we wilden meer. Daarom werken we sinds een aantal jaar achter de schermen aan de transitie naar textielrecycling', vertelt Jean-Carlo Alves da Silva, MVO Manager bij Elis. Met succes, sinds 2021 wordt een groot deel van het Elis-textiel gerecycled bij Frankenhuis. 'Door deze samenwerking tillen we recycling naar het volgende niveau.' Met name voor de bedrijfskleding die Elis verhuurt, biedt dit uitkomst. 'We weten, doordat we de kleding vaak zelf produceren, precies welke materialen erin zitten. Door ons verhuur-met-onderhoud concept houden we zicht op de kleding en verzamelen we de kleding aan het einde van de levensduur. Als het kan repareren we, zo niet dan kunnen we onze afgedankte bedrijfskleding nu dus op een goede manier verder verwerken', licht Jean-Carlo toe.

Grote hoeveelheden

Elis doet er alles aan om klanten kwalitatief hoogwaardig textiel te bieden. Daarnaast wordt de levensduur van bijvoorbeeld bedrijfskleding verlengd door reparatie. Maar desondanks komt er een moment waarop een kledingstuk niet meer gebruikt kan worden. Omdat Elis grote hoeveelheden textiel ter recycling aanbiedt (gemiddeld 200.000 kg per jaar), was een grote afzetmarkt een voorwaarde. Die is inmiddels gevonden.

Hier wordt het textiel van Elis voor gebruikt:

Katoen/polyester: proeven chemisch recycling	35,9%
B-jeans/acryl: mechanische recycling	27,3%
T-shirt: vulmateriaal	2,6%
Waszakken: opsmeltproeven	0,5%
Overig: deels hergebruik	19,5%

Jean-Carlo vervolgt: 'Samen met Frankenhuis hebben we twee toepassingen gevonden voor de verwerking van ons textiel op grote schaal. Aan de ene kant verwerken we het textiel mechanisch. Zo kan het gebruikt worden voor bijvoorbeeld isolatie voor in de automotieve industrie. Aan de andere kant voert Frankenhuis proeven uit met nieuwe recyclingtechnieken, zoals chemische recycling.'

Gesloten kringloop

Zo kan op termijn wellicht van kleding weer kleding gemaakt worden. 'Dat kan nu nog niet op de manier die we voor ogen hebben. Textiel wordt momenteel vooral mechanisch bewerkt. Het nadeel is kwaliteitsverlies door te korte vezels.' Het resultaat is weliswaar een nieuw kledingstuk, maar met minder draagcomfort en/of een minder lange levensduur. 'Daarom onderzoeken we, samen met Frankenhuis, of er andere opties zijn.' Want Elis heeft een duidelijk doel voor ogen. 'Ons ideaalplaatje? Een gesloten kringloop. Zover

zijn we echter nog niet. Je hebt de hele keten nodig om tot zo'n circulaire product te komen', aldus Jean-Carlo.

De MVO Manager ziet dat de klanten van Elis de focus op duurzaamheid waarderen. 'We merken dat steeds meer bedrijven hier bewust mee bezig zijn. Dit nemen we ook mee in het advies voor een kledingpakket. Het kan namelijk echt verschil maken of je voor pakket A of B gaat. Het ene materiaal is simpelweg eenvoudiger te recycleren dan het andere.'

Duurzame oplossingen van morgen

Al met al is Jean-Carlo blij met de vruchtbare samenwerking met Frankenhuis. 'Die willen we zeker voortzetten. Door deze samenwerking kunnen we met onze textielstroom bijdragen aan duurzame oplossingen voor morgen.'

Ook Frankenhuis is erg blij met de samenwerking. 'Voor industriële recycling processen heb je volume nodig. Dankzij de grote volumes die o.a. Elis kan leveren, kunnen we naast mechanisch recycleren inmiddels ook katoen houdende textielsoorten chemisch recycleren. Zo zijn we altijd bezig met innoveren en de optimale inzet van gebruikt textiel. Doel? Hoogwaardige recycling van textiel.', aldus Werner Pasop van Frankenhuis.

Nadat het textiel vervezeld is bij Frankenhuis, kunnen deze vezels voor tal van nieuwe oplossingen gebruikt worden. Eén van deze oplossingen is het gebruik van de vezels voor de productie van nieuwe, duurzame meubels.

Niet zomaar een mat

Matten zijn functioneel. Ze voorkomen het binnenlopen van vuil en vocht en houden de vloer schoon. Een schone vloer zorgt voor een goede, hygiënische eerste indruk én bespaart op de schoonmaakkosten. Ook de matten worden langs de duurzame meetlat gelegd. Om 'm nog milieuvriendelijker te maken. Het resultaat? Een mat met een lange levensduur die goed gerepareerd én gerecycled kan worden. Onze matten worden gedeeltelijk gemaakt van gerecycled materiaal, waarbij de voorkeur wordt gegeven aan kwalitatief hoogstaand materiaal voor een zo lang mogelijke levensduur.

Dankzij onze dienstverlening, waarbij we de matten regelmatig onderhouden om optimaal van de functionaliteiten gebruik te kunnen blijven maken, verlengen we de levensduur van de mat. Een kapotte mat repareren we zoveel mogelijk in onze vestiging in Ede. Als dit niet lukt, versturen we de mat naar onze Elis locatie in Riga, Letland. Hier komen elk jaar zo'n 1.500 matten binnen, waarvan 90% alsnog gerepareerd kan worden. 5% krijgt een nieuwe kleinere afmeting en slechts de overige 5% kan niet meer gebruikt worden. Deze matten worden ingezet als alternatieve brandstof in de cementindustrie. De as die hierbij overblijft, wordt daarna nog eens ingezet in de productie van het cement zelf.

Zo kun je met **een goed gevoel binnenstappen**, toch?

Duurzaam wasproces

- In het wasproces wordt het vuil uit het water gefilterd.
- Het vuil komt niet in het rioolwater terecht.
- Het water wordt vervolgens hergebruikt als spoelwater voor de volgende was.
- Het resultaat: minder water en gas nodig en geen gevaarlijke stoffen in het rioolwater.

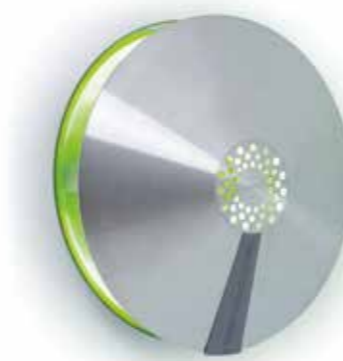

Elis Pest Control:

duurzame én efficiënte plaagdierbeheersing

Bij Elis Pest Control staat kwaliteit altijd bovenaan, met een persoonlijke benadering om de klant te ontzorgen, ook als daar een stap extra voor nodig is. De werkwijze is verantwoord en milieuvriendelijk. Plaagdieren worden op optimale wijze onder controle gehouden, zonder daarbij de gezondheid en veiligheid van dieren, mensen, kinderen en/of processen in gevaar te brengen. De duurzame feiten op een rij.

LED-elektrische vliegenlamp

Feit 1:

Voorkomen is beter dan genezen

- Integrated Pest Management: focus op preventie met hygiënemaatregelen, het weren van ongedierte en geen mogelijkheid geven tot nestelen.
- Goede preventie zorgt voor een lagere bezoekfrequentie en voor 50% minder vervoersbewegingen.
- Door het voorkomen van een plaag zijn er geen (toxische) bestrijdingsmiddelen nodig.

Feit 2:

Duurzame bestrijdingsmiddelen

We zetten meer en meer duurzame oplossingen in, zoals:

- LED-elektrische vliegenlampen, die minimaal 50% minder energie verbruiken en 3x langer meegaan.
- Gifvrije oplossingen, zoals onze hittebehandeling tegen bedwantsen.
- Diatomeeënaarde, dat is silicium (zeewier) die we inzetten bij de bestrijding van kruipende insecten.
- Inzetten van biologische bestrijdingsmiddelen: bijvoorbeeld de inzet van koolmeesjes bij de bestrijding van eikenprocessierupsen.

Feit 3:

Hergebruik van ratten- en muizen dozen

- Ratten- en muizen dozen, maar ook monitorpunten voor kruipende insecten, worden gereinigd en hergebruikt. Dozen die aan het eind van hun levensduur niet meer hergebruikt worden, verwerken we

tot grondstoffen. Vliegenlampen worden na de contractperiode ingenomen, gereviseerd en elders ingezet.

Feit 4:

Beperken vervoersbewegingen

- Behandelingen voeren we zoveel mogelijk preventief uit in plaats van steeds curatief in actie te komen.
- Vallen die we plaatsen worden op afstand online gemonitord. Hiermee verminderen we het aantal vervoersbewegingen van en naar de klant.
- Door ons planningssysteem te optimaliseren wordt ons werkproces nóg efficiënter. We gebruiken hiervoor software waarmee we de efficiency per stop optimaliseren én

de stops op één dag zo slim mogelijk ingeplannen worden.

- Het doel is om bij aanschaf van nieuwe voertuigen te kiezen voor elektrisch vervoer.

Feit 5:

Veilige service

- Onze service is volledig veilig. De middelen worden door gekwalificeerde en gecertificeerde dienstverleners geplaatst op strategische en veilige plekken, waardoor mens, dier en milieu geen onnodig gevaar lopen.
- Tijdens de bestrijding van ratten en muizen maken we geen gebruik van rodenticiden (ook wel rattengif genoemd), maar uitsluitend van mechanische middelen.

*Leuk feitje:
bij overlast van vleermuizen zoeken we naar een oplossing voor een andere, veilige omgeving voor de vleermuis, door aantrekkelijke vleermuishuisjes te plaatsen.*

Mens & Elis

887

medewerkers bij Elis Nederland

De langste arbeidsduur bij Elis is

50 jaar

74% van de Elis medewerkers is tevreden over zijn/haar werk

Bijna **30%** van de werknemers is langer dan **20** jaar in dienst

52% mannen

48% vrouwen

21%

van het management is vrouw

19 duurzaamheidschampions: ambassadeurs op het gebied van duurzaamheid

Gratis fruit
voor alle medewerkers

Internationaal waarderingprogramma

voor collega's die uitblinken

Zwaar werk wordt lichter
dankzij hulpmiddelen

Young Elis:

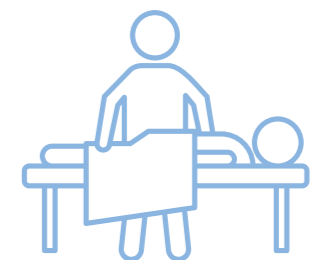
een platform voor jonge talenten binnen de organisatie

Sponsoring voor medewerkers

die meedoen aan een sportevent

Voorkomen lichamelijke klachten

dankzij fysiotherapie

‘Twintig jaar werken bij Elis? Daar kijkt niemand van op’

Duurzaamheid draait om milieu, maatschappij en... mens. Hoe zorg je er bijvoorbeeld voor dat iedereen een kans krijgt binnen jouw bedrijf? Kun je de stap voor vrouwen verkleinen om voor een managementfunctie te kiezen? En wat moet je doen om ervoor te zorgen dat werknemers vitaal blijven, nu en in de toekomst? Het zijn slechts een paar van de vragen waar HR Director Marielle Lablans-Tiemens zich mee bezighoudt.

HR Director
Marielle Lablans-Tiemens

‘Mijn ontvangst bij Elis? Dat was als een warm bad’

Vitaliteit

Lablans-Tiemens merkt dat de hulpmiddelen die geboden worden, zoals een haak om zware zakken te tillen, niet altijd gebruikt worden. Simpelweg omdat het soms sneller is zonder dat hulpmiddel. Vitaliteit is dan ook een onderwerp dat de komende jaren meer aandacht krijgt. ‘We hebben al een preventiemedewerker en ook de leidinggevenden spelen hierin een belangrijke rol. Ik geloof erin dat het klein begint; een gesprekje over die pijnlijke knie of de werkdruk. Daar echt goed naar luisteren en naar handelen. Maar we kijken ook naar wat er daarnaast kan. Zo willen we een vitaliteitsonderzoek gaan doen, een kapstok waaraan je verbeteringen kan aanbrengen voor gezondere werkomstandigheden.’

Een ander kenmerk van Elis? Werknemers krijgen de ruimte, vrijheid en verantwoordelijkheid om zelfstandig te handelen. ‘Wij werken met teams die verantwoordelijkheid krijgen en zelf beslissingen nemen.’ Of, zoals de HR Director dat met een mooi woord noemt: ‘regelcapaciteit’. ‘Er zit veel verschil in productiewerk. Bij ons werk je in de productie in een team en ben je samen verantwoordelijk voor een groep specifieke klanten, waardoor je daarmee binding krijgt. Mensen vinden dat heel prettig.’

Een warm bad, een soort familie: zo omschrijft Marielle Lablans-Tiemens de werkcultuur bij Elis. ‘De eerste keer dat ik op een locatie een kijkje nam, stonden er plantjes klaar om uit te delen aan medewerkers als bedankje. Dat is misschien iets kleins, maar zegt wel hoe het er bij ons aan toe gaat. Ondanks dat we een groot bedrijf zijn, voelt het vertrouwd, bekend. Werknemers zijn geen nummer, ze horen bij ons.’ Toen de HR Director zo’n acht jaar geleden aan de slag ging bij Elis, kreeg ze een uitgebreid introductieprogramma. ‘Dat had ik nog nooit op deze manier meegemaakt. Dat gaf een heel welkom gevoel.’ En het blijft niet bij een warm onthaal. ‘Twintig jaar werken bij Elis? Daar kijkt niemand van op. Onze mensen zijn heel trouw, loyaal. En daar zijn we trots op.’

Misschien soms zelfs wel iets té loyaal. Want als je al twintig jaar gewend bent om zwaar werk te doen, dan ‘klaag’ je niet over de ruggpijn die je af en toe voelt. ‘Onze mensen geven het niet altijd aan als het niet goed voelt, ze werken hard voor de zaak. Dat is mooi, maar we moeten samen ook kijken naar hoe dat gezond en veilig kan.’

Iedereen kan meedoen

Aandachtspunten voor de komende jaren? Die zijn er zeker. 'Op het gebied van communicatie hebben we al stappen gezet, maar daar is absoluut nog winst te behalen. Zoals bijvoorbeeld ons duurzame beleid of ons circulaire business model. Daar willen onze mensen meer over weten. Met name de jongere generatie vindt het ontzettend belangrijk om te weten wat wij op duurzaamheidsgebied doen.' Ook inclusiviteit vraagt nog focus. 'Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt betrekken we al meer en meer. Niet alleen door het aannemen van deze mensen, maar ook door werk neer te leggen bij partijen die deze mensen een baan bieden. Werken en kunnen blijven werken is belangrijk, binnen of buiten de muren van Elis.' Ook hoopt Mariëtte in de toekomst meer vrouwen op managementfuncties te hebben. 'In managementfuncties zijn, zoals bijna overal in het bedrijfsleven, de mannen nog in de meerderheid. Ik wil graag duidelijker krijgen: waar zitten de uitdagingen en drempels? Wat kunnen we daaraan doen?'

'Bij ons krijgen werknemers veel vrijheid en verantwoordelijkheid'

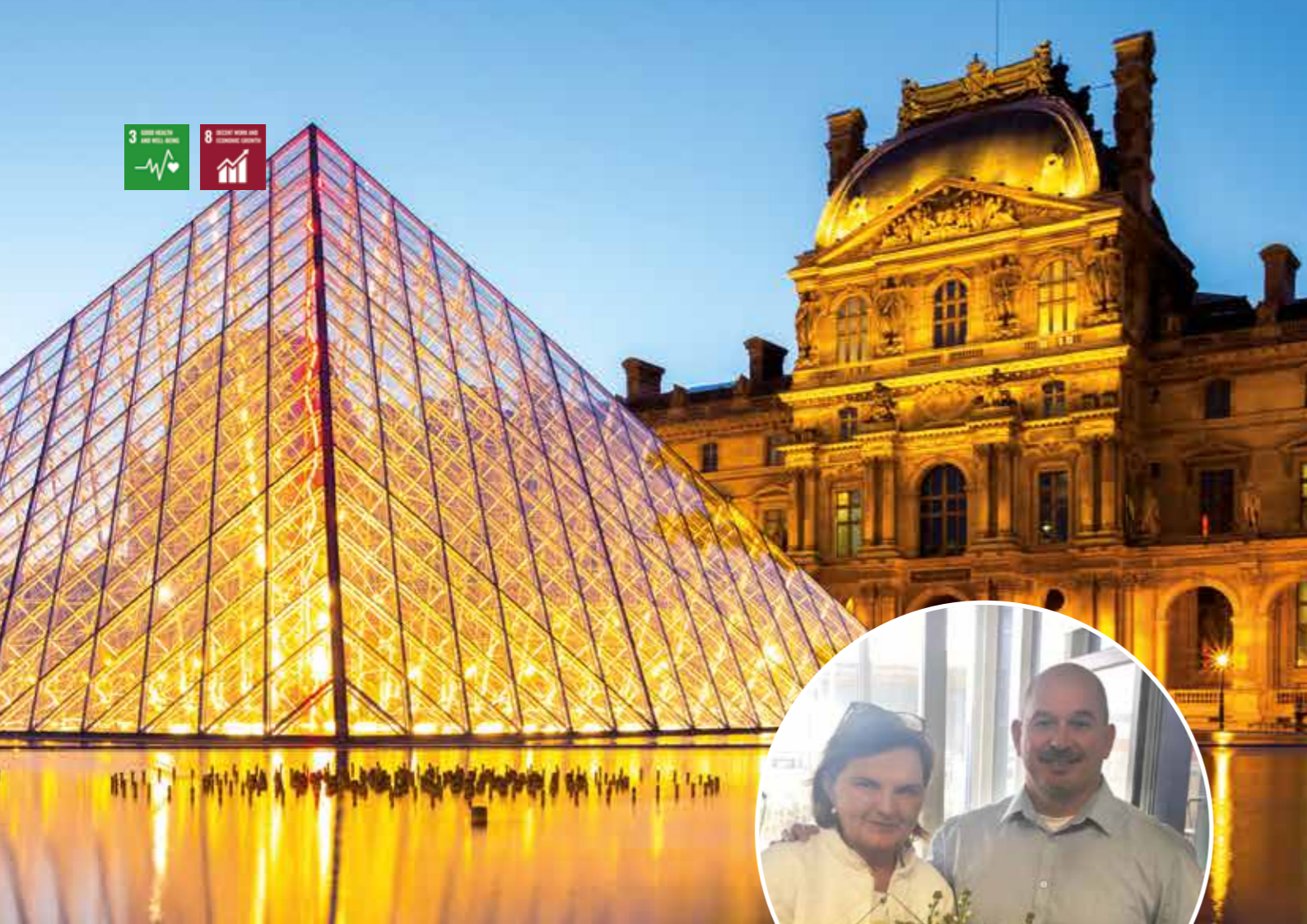
Vertrouwen en werkgeluk

Daar heeft ze het bijvoorbeeld over met de deelnemers aan Young Elis. Jonge ambitieuze werknemers die via dit platform werken aan hun eigen ontwikkeling. 'We geven hen de kans zich in de eigen functie te ontwikkelen, maar ook om zich te ontwikkelen in andere vakgebieden of op persoonlijk (leiderschaps)vlak. Een ander podium bieden we onze Chevrons: werknemers die een voorbeeld zijn voor anderen, die we in de spotlights plaatsen en die als waardering jaarlijks een Europa-stedentrip maken. Ik geloof heel erg in die aanpak. Door mensen te waarderen en bezig te laten zijn met dat wat ze leuk vinden, groeit hun vertrouwen en werkgeluk. Dat doen we ook bij werknemers die hart hebben voor duurzaamheid, dat zijn onze Duurzaamheidschampions: onze 19 ambassadeurs op het gebied van duurzaamheid op onze vestigingen en in de salesteam.

Lees meer over Young Elis en de Chevrons op de volgende pagina's.

'In ons werk draait alles om het menselijke'

Welke ambities er nog zijn op het gebied van 'mens' de komende jaren? 'Onze drijfveer is heel duidelijk: in ons werk draait alles om het menselijke. Iedereen is in eerste instantie mens en pas daarna heb je ook nog een mooie baan bij een leuk bedrijf, dat moeten we niet vergeten. Onze dienstverlening draait om mensen. Het menselijke aspect is erg groot, we hebben geen robots die de vuile was in de machine doet, die reparaties kan uitvoeren en die de gehuurde producten weer op de juiste plek bij onze klanten neerzet.' Ze hoopt ook dat er over zo'n tien jaar werknemers nog meer de ruimte voelen om voor hen belangrijke zaken te bespreken. 'Dat werknemers vanuit loyaliteit juist aangeven als iets niet goed loopt zodat we daar samen iets aan kunnen doen. Of dat nou fysieke of mentale vraagstukken zijn. Samen zorgen we voor een veilige en prettige werkomgeving, waarin we het beste in elkaar naar boven halen.'

Elis Chevrons Milka, de ster van lijn 4

Ruim 20 jaar werkt ze bij Elis. Samen met vier collega's sorteert, wast, droogt en vouwt Milka Matijevic dag in, dag uit de bedrijfskleding van klanten uit met name de voedselverwerkende industrie. Door haar enthousiasme en inzet is ze een voorbeeld voor veel collega's. Dat was voor het management van Elis in Hoogeveen aanleiding om haar te benoemen tot Chevron. Een eretitel die haar al een reis naar Praag en Parijs, en binnenkort ook naar Barcelona, heeft opgeleverd.

Klant is koning

Zelf blijft Milka bescheiden onder alle complimenten die ze krijgt van het management. Ze doet gewoon haar werk, vindt ze. Met een vaste groep collega's voor een vaste groep klanten. FrieslandCampina is zo'n klant waarvan dagelijks duizenden kledingstukken door haar handen gaan. Milka: 'Dat zijn al gauw zo'n 10.000 tot 12.000 kledingstukken per week. Inmiddels ken ik de klant vrij goed en weet ik wat ze willen.' De hygiëne-eisen van FrieslandCampina zijn hoog dus extra klantkennis komt hier zeker van pas.

Een echte ambassadrice

Volgens Teamleider Peter de Waard is Milka een voorbeeld van iemand die het proces goed kan doorgronden en uit eigen initiatief met verbeteringen komt om het proces efficiënter in te richten: 'Ik ken Milka al sinds haar eerste werkdag. Ze is een echte vakvrouw

en een ambassadrice voor deze vestiging. Omdat ze dit werk al zo lang doet en omdat ze heel praktisch ingesteld is, doorziet ze het proces en kan ze ook heel precies aangeven hoe we de lijn nog efficiënter kunnen inrichten. Ze is heel erg waardevol voor ons.'

Mensen staan voorop

Promotie hoeft voor Milka niet. Wat haar betreft werkt ze tot haar pensioen door in haar geliefde lijn 4. Het werk in deze lijn gaat haar aan het hart: 'Ik heb fijne collega's en voldoende uitdaging en afwisseling in mijn werk. Ik hoef niet zo nodig teamleider te worden. We hebben al een goede', knipoogt ze naar Peter de Waard. 'Voor Peter en Jacko Dekker (General Manager Elis Hoogeveen) komen de mensen op de eerste plaats. Cijfers zijn ook belangrijk, maar het zijn de mensen die het moeten doen. Dat begrijpen zij heel goed', besluit Milka.

Wat is een Chevron?

Een Chevron is letterlijk een onderscheidingsteken op de mouw van een uniform. Bij Elis is Chevron een eretitel én verwijst het naar de twee Chevrons (pijlen) die het logo vormen. Al meer dan 30 jaar benoemen we collega's van productie, magazijn en onderhoud, die uitblinken in hun werk, tot Chevron. Met deze onderscheiding laat Elis zien dat we onze collega's waarderen en in hen willen investeren. Een Chevron is, op basis van zijn of haar houding, professionaliteit en gedrag, een voorbeeld voor anderen binnen de organisatie. Iedere vestiging kiest zijn of haar Chevron. Een keer per jaar beleven de Chevrons van alle vestigingen internationaal met elkaar een leuk uitje, in de vorm van een stedentrip.

Oog voor talent dankzij Young Elis

Bij Elis zorgen we ervoor dat ambitieuze medewerkers de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Ook dat is duurzaamheid. Bij Elis vinden we het belangrijk dat iedereen zich kan ontplooiën. Speciaal voor medewerkers die net beginnen aan hun Elis-carrière, is er Young Elis. Wat de teamleden in die groep precies doen? En hoe waardevol het is? Dat legt Business Controller Irene van Dijk (27) haarfijn uit.

Hoe ben jij bij Elis terecht gekomen?

'Dit is mijn eerste baan. Tijdens mijn stageperiode merkte ik hoe belangrijk een informele werkomgeving voor mij is. Daar zocht ik dus bewust naar. Daarnaast zocht ik een job waar ik de financiële aspecten kan combineren met de menselijke kant van het vak binnen de projecten. Toen de baan bij Elis voorbij kwam, leek me dat meteen interessant. Zeker toen ik merkte hoe down to earth het hier is. De lijntjes zijn heel kort. Sinds oktober 2019 mag ik me dus Elis-medewerker noemen.'

En toen werd je gevraagd voor Young Elis?

'Inderdaad, er kwamen wat plekjes vrij en het leek me wel wat! Sterker nog: ik vond het eigenlijk een grote eer. Als nieuwe medewerker moet je nog even je weg vinden in een organisatie. Het inwerkprogramma is al heel uitgebreid en goed, maar dankzij Young Elis weet ik nog beter mijn weg te vinden in de organisatie. Daarnaast vind ik het prettig om mensen in dezelfde levensfase te ontmoeten. Elis is een fijne werkgever en daarom zijn medewerkers trouw. Dat is een goed teken, maar ook jongere medewerkers moeten zich welkom blijven voelen. Daar draagt Young Elis wat mij betreft zeker aan bij!'

Welke activiteiten hebben jullie tot nu toe gedaan?

'We komen eens per kwartaal samen. In eerste instantie hebben we met name ingestoken op persoonlijke ontwikkeling. Zo hebben we, samen met een externe coach, gekeken welke 'kleur' we zijn bij de DISC-theorie. Dat is een persoonlijkheidstest. Voor mij

maakte dat heel veel zaken inzichtelijk. Ik begreep beter hoe ik zelf reageer, maar ook waarom anderen doen wat ze doen. Ik heb daar nog steeds heel veel aan. Ook de bijeenkomst over time management was heel waardevol. In de komende sessies willen we als Young Elis de organisatie met diverse vraagstukken helpen en kunnen we dit vanuit ieder zijn vakgebied als een integraal project beetpakken.'

Young Elis wil zich dus ook inzetten voor de organisatie. Hoe doen jullie dat?

'We houden klankbordsessies met de groep. Laatst hebben we bijvoorbeeld een sessie gehad over het thema inclusiviteit. Met een frisse blik bespraken we hoe we het kunnen stimuleren dat er meer vrouwen in het management werken. Maar we hebben ook een sessie gehad over duurzaamheid; Hoe zorgen we ervoor dat duurzaamheid nóg beter in de organisatie gevoeld wordt. We komen dan tot een concreet product voor de directie, waar ze ook echt iets aan hebben. Zo willen we ervoor zorgen dat duurzaamheid nog meer gevoeld en uitgedragen wordt. De komende tijd buigen we ons als Young Elis vaker over dit soort kwesties.'

Hoe bijzonder is een platform als Young Elis volgens jou?

'Ik denk zeker dat dit een extra boost kan zijn voor jouw loopbaan. Als Elis mogen we volgens mij ook best wat meer naar buiten toe uitdragen dat we dit doen. Ik denk dat het in de werving en selectie een belangrijk punt is waarop we ons kunnen profileren. Dit spreekt de nieuwe generatie aan.

Werk gaat niet alleen om je baan, maar ook over het informele contact met collega's onderling. Elkaar én jezelf beter leren kennen, maar ook iets kunnen betekenen. Dat biedt Young Elis.'

Hoe zie je jouw toekomst?

'Ik zie Young Elis als een manier om me persoonlijk verder te ontwikkelen. Ook wil ik m'n talenten van betekenis laten zijn voor het bedrijf. Young Elis is een plek waar ik inspiratie vind en leeftijdsgenoten ontmoet, daarnaast zet ik het in om me verder te ontwikkelen in mijn carrière.'

Wat is Young Elis?

Young Elis is een platform voor jonge talenten in de organisatie die zich graag willen ontwikkelen. Deze talenten krijgen zo een podium binnen Elis. Ook leren ze de organisatie op deze manier snel kennen en bouwen de medewerkers een mooi netwerk op. Het doel van Young Elis? Talenten binden en boeien.

Maatschappij & Elis

Elis heeft zich gecommitteerd aan **de Code of Conduct**: gebaseerd op de Nations Global Compact

(zero tolerance slavery en kinderarbeid)

Locatie Zaandam **wordt schoongemaakt door** (gedeeltelijk) **dove mensen**

In ontwikkeling: **de Prestatieladder Socialer Ondernemen**. Het TNO keurmerk dat gaat over sociaal ondernemen

Elis heeft ruim

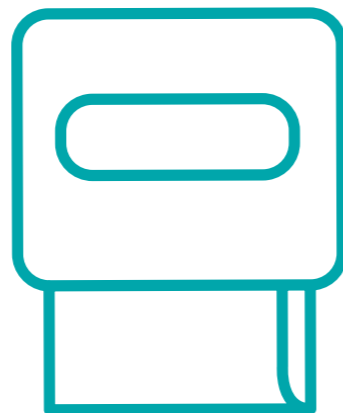
80.000

flesjes handsanitizers gedoneerd

aan de voedselbank

15.000
Elis dispensers

gemonteerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

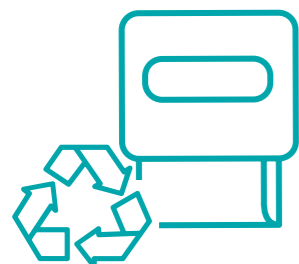
Bloemen worden ingekocht bij Flower Family

gekweekt en samengesteld door kwetsbare mensen

Statushouders werkzaam bij Elis.

Een deel daarvan werkt bij Elis Cleanroom

De **dispensers** worden na gebruik uit elkaar gehaald **door mensen met een beperking**

Elis heeft collega's in dienst voor wie een betaalde baan **niet vanzelfsprekend is**

‘Elis helpt ons om onze duurzame ambities waar te maken’

Steeds meer organisaties en bedrijven hebben oog voor duurzaamheid. Dat betekent dat ze ook eisen stellen aan de partners met wie ze samenwerken. Zo ook gemeente Amsterdam. Sinds september 2021 is Elis de nieuwe hygiënepartner.

Gemeente Amsterdam

Elis & gemeente Amsterdam

Voor de gemeente Amsterdam verzorgt Elis niet alleen de producten, maar ook het voorraadbeheer en het onderhoud.

- Levering 25.000 dispensers (cradle to cradle)
- Dispensers zijn in elkaar gezet door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- Levering en voorraadbeheer hygiëneproducten
- Inzet van elektrische vrachtwagens en inzet routeoptimalisatie (voor minimale vervoersbewegingen)
- Minimale inzet van verpakkingen

Manuel Holzhaus
Implementatiemanager, Servicemanager en Gebouwbeheerder bij de gemeente Amsterdam

Gemeente Amsterdam is een voorloper als het gaat om duurzaamheid. De gemeente wil bijvoorbeeld in 2030 de CO₂-uitstoot met 55 procent gereduceerd hebben in vergelijking met 1990. Om die stevige ambities waar te maken, is verduurzaming op tal van vlakken nodig. De gemeente zelf wil vergroenen, maar ook de samenwerkende partners moeten deze ambities ondersteunen. Daarom hecht Amsterdam in de selectie van leveranciers een steeds grotere waarde aan duurzaamheid.

Meer dan een duurzaam product

Ook bij de laatste facilitaire aanbesteding was duurzaamheid een belangrijk thema. Manuel Holzhaus (Implementatiemanager, Servicemanager en Gebouwbeheerder bij de gemeente Amsterdam) vertelt: ‘Het blijft bij ons niet bij mooie woorden, we willen dat inschrijvers kunnen waarmaken wat ze zeggen. Daarom laten we de experts van duurzaamheidsplat-

form Green Office meekijken of de plannen ook daadwerkelijk duurzaam zijn. Zij kijken naar de producten, maar ook naar de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Elis scoort op beide thema’s heel hoog.

Onderhoud, reparatie en hergebruik

Elis levert hygiëneproducten voor zo’n beetje alle gemeentelijke locaties. Denk aan toilethygiëne-artikelen, maten en luchtverfrissers. Fabian Oene, Business Implementation Consultant bij Elis, vertelt: ‘Wat bijzonder is aan dit project? Dat onze dispensers in elkaar zijn gezet door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.’ Daarnaast noemt hij de full-service aanpak. ‘Wij leveren, onderhouden, reinigen en beheren. Zo wisselen en reinigen we de maten en dameshygiëneboxen én inspecteren en repareren we de dispensers. Hiermee ontzorgen we niet alleen, maar verlengen we ook de levensduur van onze producten. Is een dispenser toch kapot en is er niets

meer aan te doen? Dan zorgen wij voor de recycling.’

Logistieke puzzel: zo min mogelijk vervoersbewegingen

Voor de implementatie werkte Oene onder andere samen met zijn collega Robin van der Haak. ‘Naast de inzet van duurzame producten, hebben we kritisch gekeken naar het logistieke proces. Zo minimaliseren we het aantal vervoersbewegingen. Daarvoor maken we gebruik van route-optimalisatie. We plannen zoveel mogelijk adressen op dezelfde route, zodat we niet heen en weer hoeven te rijden. Ook rijden we zo veel mogelijk met een volle vrachtwagen heen én terug. Dat is best een puzzel, met al die locaties, maar het lukt.’

Elektrisch vervoer

Elis investeert ook in elektrische vrachtwagens, om zo tot uitstootvrij vervoer in de hoofdstad te komen. Maar elektrisch rijden is niet altijd mogelijk. ‘We kijken ook naar andere duurzame

alternatieven zoals HVO100 hernieuwbare diesel of BIO CNG.’ Lees meer over ons duurzame distributieplan op pagina 12.

Ontzorgen en verduurzamen

Die duurzame ambities zijn gezien door de gemeente. Holzhaus vertelt: ‘Naast dat Elis ons ontzorgt, helpt het bedrijf ons als gemeente om onze duurzaamheidsambities waar te maken.’ Zo is er een werkgroep opgesteld om de duurzaamheidsdoelen haalbaar én meetbaar te maken. Elis is één van de actieve deelnemers in deze werkgroep.

‘Wij weten dat ieder mens talenten heeft en met de juiste begeleiding en opdrachten tot zijn recht komt. Zo werken wij aan een inclusievere samenleving. Elis omarmt dit. Met plezier hebben wij de dispensers voor de gemeente Amsterdam samengesteld’, aldus Clemens Pasman van Pantar.’

Afstand tot de arbeidsmarkt

‘Bij het gunnen van de aanbesteding speelde ook het menselijke aspect een grote rol. We hebben de samenwerking opgezocht met Pantar’, vertelt Oene. ‘Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben bijvoorbeeld 15.000 dispensers in elkaar gezet. Dat is goed bevallen, we hebben de ambitie om vaker met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te werken. We doen dit ook al bij het verwerken van de retourstroom voor recycling.’ Ook Pantar is blij met deze samenwerking.’

De duurzame ambities van gemeente Amsterdam

- 2030**
 - Streeft naar volledig uitstootvrije stad
 - Heeft een duurzame eigen organisatie
 - Wekt 80 procent van de elektriciteit die huishoudens gebruiken op uit zonne- en windenergie
 - 50 procent minder nieuwe grondstoffen gebruiken
 - Stoot 55 procent minder CO₂ uit in vergelijking met 1990
- 2040**
 - Is aardgasvrij
- 2050**
 - Is klimaatadaptief
 - Heeft alle geschikte daken ingezet voor de opwek van zonne-energie
 - Is klimaatneutraal
 - Is circulair

Voor Elis is SROI heel gewoon

Als je maatschappelijk verantwoord wilt ondernemen, dan wil je er als organisatie voor zorgen dat iedereen kan werken. Ook mensen voor wie een baan misschien wat minder vanzelfsprekend is. Elis geeft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt graag een kans. Niet omdat het 'moet', maar omdat we dat zelf belangrijk vinden.

In Nederland zijn sommige bedrijven verplicht om mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen. Dit heet SROI: social return on investment. Het doel ervan is om op deze manier meer werkplekken te creëren. Sommige werkgevers doen dit omdat het nu eenmaal verplicht is, maar anderen willen er vooral zelf

mee aan de slag. Dat is het geval bij Elis. Het afgelopen jaar is hier op verschillende manieren bijdrage aan geleverd. Twee voorbeelden:

Dove mensen in de schoonmaak

Accent Schoonmaakbedrijf is een schoonmaakbedrijf uit Amsterdam.

Maar niet zomaar eentje. Het is hun missie om een veilige werkomgeving te zijn, waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen schitteren. Het merendeel van de medewerkers van het bedrijf is doof. Deze schoonmakers maken ook de kantoren van Elis in Zaandam schoon.

'Ik heb zelf dove ouders, dus ik ben er mee opgegroeid', vertelt Marcel Voskuilen, directeur Accent Schoonmaakbedrijf. 'Ik heb niet per se altijd gedacht: ik ga met dove mensen werken. Maar toen ik mijn schoonmaakbedrijf startte, wilde ik er wel iets mee doen. Ik wil dove mensen een kans geven om van waarde te zijn. Voor zichzelf, in hun werk en voor de maatschappij.' En dat bleek een schot in de roos. 'We doen dit al 25 jaar, met succes. Veel medewerkers werken al jaren bij ons, soms vanaf het begin.' En de klanten zijn blij met de diensten. 'Sterker nog, ik merk dat dove mensen meer oog voor detail hebben. Door hun aandoening zijn ze visueel sterk ontwikkeld.'

Gebaren-challenge

Hoe je communiceert als praten geen optie is? 'Dat gaat eigenlijk heel makkelijk. Via WhatsApp bijvoorbeeld', vertelt hij. De meeste medewerkers zijn dus doof, maar niet iedereen. 'We hebben nu verschillende klanten die meedoen met de gebaren-challenge. Dan leren ze gebarentaal. Ze willen toch een keer goedemorgen kunnen zeggen, of eigenlijk gebaren.'

Dove mensen in de schoonmaak

Naam: Marcel Voskuilen
Fundie: **Directeur** Accent Schoonmaakbedrijf

Desinfectiemiddelen voor de voedselbank

Naam: Tom Sauer
Fundie: **Projectleider** bij Gemeente Leiden

Desinfectiemiddelen voor de voedselbank

Sommige opdrachtgevers hechten veel waarde aan SROI, zoals gemeenten. Tom Sauer is projectleider bij gemeente Leiden en hij helpt ondernemingen om aan de voorwaarde van de gemeente te voldoen. Hij ziet vooral wat er wél kan. 'Er zijn zoveel mensen die écht willen en ook veel kunnen. Je moet soms alleen wat aanpassingen durven te maken en vooral ook gewoon doen.'

Tom merkt dat sommige bedrijven SROI zien als iets dat 'moet'. Juist daarom waardeert hij het als organisaties er zelf mee aan de slag willen. 'Dan gaat het veel verder dan het zetten van een vinkje, maar stelt een bedrijf echt de vraag: wat kunnen we doen? Elis wilt impact maken en inspelen op problemen die er spelen in onze gemeente. Het gebeurt niet vaak dat er op zo'n brede manier naar SROI gekeken wordt.'

Voor de voedselbank

Al pratende kwam de volgende op-

lossing naar voren: desinfectiemiddelen doneren aan de voedselbank. In tijden van corona natuurlijk een mooie manier om mensen die krap bij kas zitten te helpen. Er werden 25.000 handsanitizers verwerkt in de pakketten van voedselbank Haagland-Leiden. 'Een mooie manier om iets te doen voor een doelgroep die het heel moeilijk heeft.'

Gewoon geworden

Volgens de projectleider ontkomt je er niet aan om je met dit soort thema's bezig te houden als organisatie. Of het nu moet of niet. 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt een steeds belangrijker thema en gelukkig zie ik dat steeds meer bedrijven er ook bewust mee aan de slag gaan. Ik kan ze op weg helpen, door ze te koppelen aan de juiste mensen en organisaties en mee te denken. Eigenlijk hoop ik dat over 5 of 10 jaar de hele SROI-regeling niet meer nodig is. Dat het de normale gang van zaken is en niet meer speciaal. Dan hoeft dit hopelijk niet meer gestimuleerd te worden.'

Wist je dat...?

Er in 2021 bijna 15.000 dispenser zijn samengesteld door mensen voor wie een baan niet vanzelfsprekend is.

We bloemen bestellen bij de FlowerFamily? Daar worden de bloemen samengesteld door kwetsbare mensen.

Warm je aan de energie van Elis Cleanroom

Met het reinigen en onderhouden van een breed assortiment cleanroomkleding en -accessoires zorgt Elis Cleanroom ervoor dat mensen in een geconditioneerde omgeving veilig en hygiënisch kunnen werken. Vanuit onze vestiging in Bolsward ontwikkelen we oplossingen om mensen en producten zo optimaal mogelijk te beschermen tegen besmettingen, vuil en stof. Hierbij ontzorgen we onze klanten in alles: aankoop, voorraad, sterilisatie, levering, onderhoud, beheer en vervanging. Uiteraard zo duurzaam en circulair mogelijk.

Frederika Kooistra, General Manager van Elis Cleanroom, vertelt over de producten, de plannen en het maatschappelijk verantwoord enthousiasme waarmee het bedrijf in Bolsward klanten, eigen medewerkers, maar ook omwonenden (letterlijk) warm willen maken voor haar activiteiten.

Klanten uit farmacie, biotechnologie en micro-elektronica

Het cleanroomproces luistert nauw, laat Frederika weten: 'Wij zorgen ervoor dat er elke dag gereinigde kleding, klompen, schoonmaakmoppen en andere aanverwante artikelen klaarliggen. Onze artikelen voldoen aan de strengste normen en richtlijnen. Meer dan 85% van onze klanten is werkzaam in de farmaceutische industrie. Dat zijn bijvoorbeeld productiebedrijven waar ze vaccins maken. Niet alle kleding is geschikt om te dragen in deze omgeving. Er mag zich namelijk geen vuil hechten aan de kleding. Daarnaast hebben we ook nog klanten in de biotechnologie en micro-elektronica. Elektronica is gevoelig voor stof en vuil. Wanneer stof bij een chip komt, treden er defecten op. Dat willen we zoveel mogelijk voorkomen.'

Restwarmte naar nieuwbouwwijk

Bij het reinigingsproces van Elis Cleanroom komt veel warmte vrij. Dicht in de buurt wordt gewerkt aan een duurzame oplossing voor deze restwarmte. Frederika: 'De meeste restwarmte verlaat de wasserij via de air units op het dak van ons gebouw. En dat is zonde. Nu is er in Bolsward een renovatieproject waarbij de restwarmte die wij en andere omringende bedrijven uitstoten, mogelijk kan worden gebruikt voor het verwarmen van de woningen in deze woonwijk.' De woningen zijn precies tussen Elis Cleanroom en een aantal andere bedrijven in gesitueerd. Technisch onderzoek door de projectontwikkelaar toont aan dat de bedrijven in de omgeving met elkaar voldoende capaciteit produceren om de gehele wijk te verwarmen. Elis Cleanroom wil hier graag aan meewerken. 'Ook in Bolsward moeten woningen van het gas af', vertelt Frederika: 'We vinden dit een mooi circulair initiatief en werken dan ook graag

Frederika Kooistra

mee aan dit project van de gemeente Bolsward. De restwarmte die wij en andere bedrijven produceren, kan zo ergens anders benut worden.'

en wat het uiteindelijke rendement is. We kunnen op het dak ook een tussensstation aanleggen waarin we de warmte die we daarin opwekken verkopen, of investeren in een windpark in de buurt van Bolsward. Om de juiste duurzame keuzes te kunnen maken, wegen we de kosten en de baten van alle beschikbare alternatieven tegen elkaar af.'

Een warme omgeving voor medewerkers

Bij Elis Cleanroom staat de mens ook altijd centraal. Frederika: 'We hebben al jaren contact met bemiddelingsbureaus die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk helpen. Zo werkt in onze cleanroom een slechtziende mevrouw die met behulp van een vergrootglas prima kan functioneren op deze afdeling. Ze is

Zon, wind of water? Wat brengt de toekomst voor Elis Cleanroom?

Zon, water of wind?

Bij Elis Cleanroom wordt continu bekeken welke duurzame oplossingen het meest geschikt en het meest kostenefficiënt zijn. Frederika: 'Een actuele vraag is of we met ons bedrijf volledig overgaan op elektrisch of dat we participeren in een waterstofhub, waarbij meerdere bedrijven in de regio Bolsward zijn aangesloten. We zijn nu al grotendeels elektrisch stoom gedreven, dus de stap naar volledig elektrisch is gemakkelijker te maken. De vraag is echter of het binnen het huidige energie netwerk mogelijk is om zonnecollectoren op het dak leggen

een kei in het vouwen en verpakken van kleding en is erg gemotiveerd. Dat geeft ook een boost aan de rest van het team.'

Er werken ook meerdere statushouders bij Elis Cleanroom. Frederika: 'Je kunt niet zomaar instromen bij ons, want het meeste werk heeft een specialistisch karakter vanwege de klantafspraken. De meest voorkomende werkzaamheden hier zijn productiewerk en facilitair werk. Omdat taal nog wel eens een barrière kan zijn voor medewerkers, zetten we medewerkers die de taal nog onvoldoende

de beheersen in eerste instantie in voor het facilitaire werk, zoals het bijhouden van de voorraad en regulier schoonmaakwerk. Hierbij is taal veel minder een issue. We hebben een behoorlijke instroom aan anderstaligen. Met behulp van pidogrammen willen we de taalbarrière opheffen en werkinstructies vereenvoudigen. We onderzoeken momenteel hoe onze systemen hieraan kunnen bijdragen. Omdat we mensen voor een langere periode aan ons binden, krijgen ze bij ons alle gelegenheid om door te stromen naar bijvoorbeeld productiewerk. Ik merk dat de nieuwe instromers die nu bij ons werkzaam zijn, enorm gedreven en gemotiveerd zijn. Vluchtelingen hebben huis en haard verlaten voor een toekomst elders. Zij kennen aan het bedrijf en hun collega's een andere waarde toe dan de meesten van ons dit doen, zeker als hun familie nog elders is, is de collegialiteit enorm belangrijk.

Kangarookleding als alternatief voor extra verpakkingsmateriaal

In een omgeving waarin hoge eisen worden gesteld aan bedrijfshygiëne wordt veel verpakkingsmateriaal gebruikt. Wat doet Elis Cleanroom om de hoeveelheid verpakkingsmateriaal te beperken? Frederika: 'Soms moet kleding wel 2, 3 of 4 keer verpakt worden. Ook wij vragen ons af of al dat plastic nodig is. Daar waar de normen streng zijn, kunnen we niet meebewegen. In het minder strenge assortiment, zoals onderkleding, zijn we flexibeler. Bijvoorbeeld bij het verpakken van de kleding, waar mogelijk doen we meerdere kledingstukken van dezelfde maat in één verpakking. Of met onze kangarookleding, waarbij we aan het kledingstuk een polyesterzakje hebben vastgemaakt waarin de kleding kan worden opgevouwen. Vergelijk het met een regenjas die je kunt oprollen en in het vastgemaakte zakje kunt opbergen. Met al deze oplossingen hebben we al veel kunnen besparen op plastic.' Het Kangaroo concept is net nieuw in de markt gezet en de eerste reacties zijn veelbelovend.

Streven naar volledige circulariteit

Ook op andere fronten kijkt Elis Cleanroom naar mogelijkheden om nóg

duurzamer te produceren dan nu al het geval is. 'In 2021 is er door onze schoenenleverancier ruim 1500 kg. aan schoenen gerecycled. Hiermee hebben we meer dan 1800 kg. bespaard aan CO₂ uitstoot', laat Frederika desgevraagd weten. Dit zijn niet alleen cleanroom schoenen geweest maar een Elis breed initiatief waarin Cleanroom aanhaakt bij haar bedrijfskleding collega's. 'En door ons wasproces verder te optimaliseren, proberen we het waterverbruik en opwarming hiervan te reduceren. Dat levert minder waterverbruik, maar ook CO₂ reductie op. Naast het wasproces wordt er ook gekeken naar de levensduur en de recycling mogelijkheden. In cleanroomkleding mag geen katoen gebruikt worden, al onze pakketten zijn dan ook van 100% polyester. Omdat dit materiaal bij regulier gebruik minder snel slijt, kunnen we de levensduur verlengen. Binnen de farmacie moet alles onderbouwd wor-

den omdat er niet getornd mag en kan worden aan de kwaliteit. Om die reden investeren wij samen met onze internationale Cleanroom collega's in End of Life Time onderzoeken. Deze voeren we uit in ons eigen R&D lab in Bolsward. Nadeel van polyester is echter dat de vezels nu nog niet geschikt zijn om te hergebruiken in kleding. In tegenstelling tot katoen, dat wel volledig circulair is. We onderzoeken op dit moment of van 100% polyester weer kleding kan worden gemaakt. Als het zo ver is, dan kunnen we met een stap vooruit onze footprint verder verkleinen.'

Het Kangaroo concept

'We willen met een stap vooruit onze footprint verder verkleinen'

Colofon

Duurzaam Elis is een uitgave van Elis Nederland.

Teksten

TextVast
BeingGreen
Marketing Elis Nederland

Vormgeving

Een Creatieve Geest

Drukwerk

Drukmotief
Duurzaam Elis is gedrukt op 100% gerecycled papier.

Om te voorkomen dat er teveel gerecycled papier wordt gebruikt, vragen we je om Duurzaam Elis door te geven. Zo besparen we grondstoffen, maar kunnen we ook andere inspireren om duurzaam te ondernemen.

Voor meer informatie over het duurzaamheidsbeleid bij Elis kijk op www.elis.nl

Aan de inhoud van Duurzaam Elis kunnen geen rechten worden ontleend.

www.elis.com

